

Απολογισμός του έργου ανά Κύκλο δραστηριότητας

2. ΚΥΚΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

2. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

3. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

3.1 ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

3.1.1 Προβλήματα στη διοικητική διαδικασία

3.1.1.1 Ελλιπής ενημέρωση

3.1.1.2 Καθυστέρηση στη διεκπεραίωση του ασφαλιστικού αιτήματος και απώλεια του ασφαλιστικού δικαιώματος

3.1.2 Προβλήματα στην ερμηνεία των κανόνων του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου

3.2 ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

3.2.1 Υγειονομικές επιτροπές

3.2.2 Ιατρικά σφάλματα

3.2.3 Οργανωτικά προβλήματα – Ασάφεια νομοθετικού πλαισίου

4. ΕΙΔΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

4.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

4.1.1 Υπαγωγή στην ασφάλιση και συνέχιση της ασφάλισης

4.1.2 Επιλογή φορέα ασφάλισης

4.1.3 Έλεγχος – Απόδειξη της ασφαλιστέας δραστηριότητας και καταβολή εισφορών

4.1.4 Προβλήματα ασφάλισης στον κλάδο ανεργίας

4.2 ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

4.2.1 Έλλειψη συντονισμού των φορέων κοινωνικής ασφάλισης

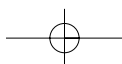
4.2.2 Καθυστέρηση στην έκδοση συνταξιοδοτικών αποφάσεων

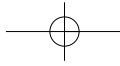
4.2.2.1 Καθυστέρηση λόγω μακρών προθεσμιών

4.2.2.2 Καθυστέρηση λόγω οργανωτικών προβλημάτων

4.2.3 Κρατήσεις για συνταξιοδοτικές παροχές

4.2.4 Συνταξιοδοτικές παροχές

2. ΚΥΚΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

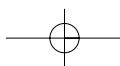
Ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας εξετάζει αναφορές που έχουν αντικείμενο την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών και ειδικότερα υποθέσεις που σχετίζονται με τους τομείς της κοινωνικής πολιτικής, της υγείας, της κοινωνικής ασφάλισης και της πρόνοιας. Στον Κύκλο αυτόν δραστηριοποιείται και ο Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ο οποίος θεσπίστηκε με τον Ν. 3293/2004 και παρέχει τις υπηρεσίες του σε όλους τους πολίτες-χρήστες των δημόσιων υπηρεσιών υγείας. Στον Κύκλο Κοινωνικής Προστασίας μπορεί να προσφύγει κάθε πολίτης που αντιμετωπίζει πρόβλημα στην επαφή του με τις αντίστοιχες δημόσιες υπηρεσίες και συγκεκριμένα έλληνες πολίτες, αλλοδαποί, ομογενείς επαναπατρισθέντες και μετανάστες. Ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας επικεντρώνει τη διαμεσολαβητική και ελεγκτική του δραστηριότητα στην προστασία των δικαιωμάτων ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων, όπως είναι οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ), οι σωματικά και ψυχικά ασθενείς, οι Ρομά, οι πρόσφυγες, οι αλλοδαποί κ.ά. Εκτός από την αντιμετώπιση των μεμονωμένων υποθέσεων των πολιτών, στόχος του Κύκλου είναι και η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και η ανάπτυξη σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και της κοινωνικής διοίκησης.

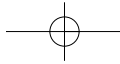
2. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Κατά τη διάρκεια του 2006 ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας χειρίστηκε 1.959 αναφορές (Γράφημα 3), ποσοστό που αντιστοιχεί στο 21,39% του συνόλου των νέων αναφορών που υποβλήθηκαν στον Συνήγορο του Πολίτη κατά το διάστημα αυτό (Γράφημα 4).

Για μια ακόμη χρονιά, η πλειονότητα των αναφορών αρμοδιότητας του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας αναφέρεται σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης (75,56%, βλ. Γράφημα 21). Από τη θεματική αυτή τη μερίδα του λέοντος κατέχουν και πάλι προβλήματα που σχετίζονται με τις πάσης φύσεως συνταξιοδοτικές παροχές (28,26%). Μείωση πάντως σημειώνεται στις αναφορές που σχετίζονται με την υπαγωγή στην ασφάλιση (4,03% έναντι 10,42% τον προηγούμενο χρόνο), ενώ αυξημένο εμφανίζεται το ποσοστό των αναφορών που θίγουν προβλήματα χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης, όπως βεβαίωση εισφορών, επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών (13,82% έναντι 12% το 2005) (Γράφημα 24).

Την τετραετία 2003–2006 οι ασφαλιστικές υποθέσεις κυμάνθηκαν σε ποσοστά από 73,73% έως 80,57% (73,73% το 2003, 75,55% το 2004, 80,57% το 2005, 75,56% το 2006). Στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στο ΙΚΑ-ΕΤΕΑΜ και σε άλλα μικρότερα ταμεία έχουν βελτιωθεί οι διοικητικές διαδικασίες διότι άρχισαν να λειτουργούν σταδιακά τα ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα. Για παράδειγμα, ο μέσος χρόνος διεκπεραίωσης των αιτήσεων συνταξιοδότησης λόγω γήρατος ή θανάτου, που αποτελούσε το αντικείμενο σημαντικού μέρους των αναφορών που εξέταζε η Αρχή κατά τα πρώτα έτη της λειτουργίας της, έχει μειωθεί σημαντικά. Συγκεκρι-

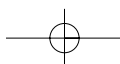

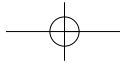
μένα, το 2005 μειώθηκαν οι αναφορές κατά του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και του ΙΚΑ-ΕΤΕΑΜ για καθυστερήσεις κατά ποσοστό 41,38% έναντι του 2004 και το 2006 μειώθηκαν κατά ποσοστό 41,18% έναντι του 2005. Ωστόσο, ο αριθμός των αναφορών που θέτουν ζητήματα διαδικασίας παραμένει σχετικά υψηλός, διότι η μηχανογράφηση επεκτείνεται σταδιακά στις προηγούμενες δεκαετίες και, όπως είναι γνωστό, υποθέσεις όπως η αναγνώριση χρόνου ασφάλισης απαιτούν τη συγκέντρωση στοιχείων προγενέστερων ετών και συχνά από περισσότερα υποκαταστήματα του ασφαλιστικού οργανισμού, με αποτέλεσμα να μην έχει πλήρως αποδώσει τα ευεργετικά για τους ασφαλισμένους και τα ασφαλιστικά όργανα αποτελέσματά της. Παρατηρείται επίσης ότι, ενώ δεν σημειώνεται σημαντική αριθμητική διαφοροποίηση στον συνολικό αριθμό των αναφορών που υποβάλλουν οι πολίτες στην Αρχή σε σχέση με την κοινωνική τους ασφάλιση, εν τούτοις τα αιτήματα εξελίσσονται σε «περισσότερο απαιτητικά» με σημαντικότερα ποιοτικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά και μεγαλύτερη δυσκολία διερεύνησης. Οι αναφορές εστιάζονται πρωτίστως στην πολυνομία και στην ποιότητα του ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει τον χώρο της κοινωνικής ασφάλισης. Σε πολλές περιπτώσεις η νομοθεσία είναι ασαφής ή αντιφατική, προκαλώντας έτσι κάμψη της εμπιστοσύνης των πολιτών ως προς την ορθότητα και τη νομιμότητα των διοικητικών πράξεων που τους αφορούν. Επίσης, όπως αναλύεται στη συνέχεια, η νομοθεσία δεν ερμηνεύεται από τα διοικητικά όργανα με βάση τις κρατούσες αρχές του δικαίου (κοινωνικοασφαλιστικού και διοικητικού), επειδή τα ασφαλιστικά όργανα θεωρούν ότι υπερβαίνουν την αρμοδιότητά τους, με αποτέλεσμα να μην επιλύονται οι υποθέσεις στα κατώτερα επίπεδα της διοικητικής ιεραρχίας, αλλά να συσσωρεύονται στα ανώτερα κλιμάκια και πολύ συχνά να καταλήγουν στην Αρχή. Επιπλέον, η πάγια για πολλά νομικά ζητήματα νομολογία των δικαστηρίων συχνά αγνοείται με επίκληση των υποκειμενικών ορίων του δεδικασμένου, ενώ ήδη και αυτή η ίδια νομολογία αλλά και η θεωρία έχουν διευρύνει τις περιπτώσεις εφαρμογής των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων σε πανομοιότυπες υποθέσεις. Με αυτά τα δεδομένα, η επίλυση των κοινωνικοασφαλιστικού περιεχομένου υποθέσεων απαιτεί νομοθετικές παρεμβάσεις και οργανωτικά μέτρα που θα εστιάζουν μεταξύ άλλων στην επιμόρφωση των ασφαλιστικών οργάνων, στην ενσωμάτωση της πάγιας νομολογίας στη νομοθεσία του ΙΚΑ (αφού δεν επιτυγχάνεται μέχρι σήμερα η εφαρμογή της από τα ασφαλιστικά όργανα), στην επέκταση της μηχανογράφησης σε όλα τα ταμεία και στον εμπλουτισμό της με στοιχεία των ασφαλισμένων από την έναρξη του ασφαλιστικού τους βίου.

Όπως προαναφέρθηκε, στο πλαίσιο του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας δραστηριοποιείται και ο Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αντικείμενο έρευνας του οποίου αποτέλεσαν το 31,81% του συνόλου των αναφορών που απασχόλησαν τον Κύκλο (Γράφημα 22). Ειδικότερα, ο Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ασχολήθηκε κυρίως με προβλήματα που αντιμετωπίζουν ασφαλισμένοι τόσο στην επικοινωνία τους με τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, προκειμένου να απολαύσουν των προβλεπόμενων ασφαλιστικών παροχών ασθένειας, όσο και με αυτές καθαυτές τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας-ΕΣΥ (36,46% και 40,39% αντίστοιχα των αναφορών του Συνηγόρου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης).

Σημαντικό ποσοστό των αναφορών του Συνηγόρου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αντιπροσωπεύουν προβλήματα που έχουν σχέση με την προστασία των ΑμεΑ, καθώς και με την προστασία της μητρότητας (ποσοστά 12,88% και 4,80% αντίστοιχα) (Γράφημα 23).

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όπως φαίνεται και στο προαναφερόμενο γράφημα, δέχθηκε λιγότερες από όσες θα ανέμενε κανείς

αναφορές για την προστασία ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, όπως ηλικιωμένων ή κοινωνικά αποκλεισμένων. Όσον αφορά στους ηλικιωμένους, το φαινόμενο αυτό πιθανόν οφείλεται στο γεγονός ότι ο θεσμός της οικογένειας στην Ελλάδα παραμένει ισχυρός, σε σύγκριση τουλάχιστον με τα διεθνή ισχύοντα, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα η οικογένεια να απορροφά σε πολύ μεγάλο βαθμό τα προβλήματα των ηλικιωμένων πριν αυτά μετεξελιχθούν σε άμεσες κοινωνικές απαιτήσεις. Όσον αφορά στην κατηγορία των κοινωνικά αποκλεισμένων, η αδυναμία πρόσβασης στην πληροφόρηση, από την οποία χαρακτηρίζονται οι ομάδες αυτές, έχει ως αποτέλεσμα την δυσκολία τους να προχωρήσουν σε βασικές κοινωνικές διεκδικήσεις, τροφοδοτώντας έτσι έναν φαύλο κύκλο. Πρόκειται για υπαρκτό πρόβλημα που χρήζει ιδιαίτερης αντιμετώπισης τόσο από τους αρμόδιους φορείς της πολιτείας όσο βεβαίως και από τον Συνήγορο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στο πλαίσιο πάντοτε των αρμοδιοτήτων του.

3. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

3.1 ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

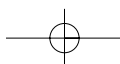
Προκειμένου να θεμελιώσει νομικά τις απόψεις και τις προτάσεις του, ο Συνήγορος του Πολίτη συχνά επικαλείται γενικές αρχές του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου, όπως είναι η αρχή της επείκειας υπέρ του ασφαλισμένου ή της προστασίας του ασφαλιστικού κεφαλαίου, καθώς και αρχές του διοικητικού δικαίου, όπως την αρχή της χρηστής διοίκησης και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του ασφαλισμένου. Τούτο συμβαίνει ιδίως σε περιπτώσεις καθυστερήσεων, παράλειψης συμμόρφωσης με δικαστικές αποφάσεις και παράτασης των προθεσμιών λόγω ανεπαρκούς ενημέρωσης του ασφαλισμένου. Ωστόσο, η εφαρμογή των αρχών αυτών, όσον αφορά στη διοικητική διαδικασία, αλλά και στην ερμηνεία και στην εφαρμογή των κανόνων δικαίου, προϋποθέτει εκτιμήσεις στις οποίες τα ασφαλιστικά όργανα διστάζουν να προβούν είτε επειδή θεωρούν ότι υπερβαίνουν τις αρμοδιότητές τους είτε επειδή δεν έχουν εξοικειωθεί με αυτές.

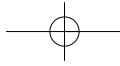
Συχνά τα ασφαλιστικά ταμεία τηρούν επιφυλακτική στάση, ακόμη και όταν η νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων για παρόμοιες υποθέσεις εξειδικεύει το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής των γενικών αρχών. Στην πράξη, κατά κανόνα, χρειάζεται να επιληφθούν τα ανώτατα όργανα των ασφαλιστικών οργανισμών ή οι αρμόδιες για την εκδίκαση των ενδικοφανών προσφυγών επιτροπές είτε να παρέμβει το εποπτεύον υπουργείο ή να συμβούν όλα τα παραπάνω μαζί. Αυτό τελικά έχει ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην επίλυση των υποθέσεων και στην ικανοποίηση των αιτημάτων των ασφαλισμένων. Παράλληλα, προκαλεί τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού υποθέσεων στα ανώτατα ιεραρχικά όργανα και στην κεντρική διοίκηση, ενώ αν υπήρχε αποκεντρωμένο διοικητικό σύστημα θα έπρεπε η διοίκηση να ασχολείται κυρίως με τον στρατηγικό σχεδιασμό του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, την αξιολόγηση και τον έλεγχό του και εν γένει με τα επιτελικής σημασίας ζητήματα.

3.1.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

3.1.1.1 Ελλιπής ενημέρωση

Η υποχρέωση ενημέρωσης του διοικουμένου καθιερώθηκε νομολογιακά ως αρχή του διοικητικού δικαίου, που απορρέει από την αρχή της χρηστής διοίκησης, για πρώτη φορά στις κοινωνικοασφαλιστικές υποθέσεις. Στη συνέχεια επεκτάθηκε σε άλλους τομείς της δι-

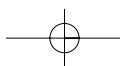
οικητικές δράσης και τελικά εισήχθη στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Παρά τη σημασία που αποδίδει το κοινωνικοασφαλιστικό δίκαιο στην ενημέρωση, σημαντικός αριθμός υποθέσεων που εξετάζει ο Συνήγορος του Πολίτη αφορά σε παράλειψη ενημέρωσης ή σε ανεπαρκή ενημέρωση των πολιτών για τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους έναντι των ασφαλιστικών οργανισμών.

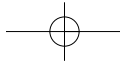
Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε υπόθεση συνταξιούχου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ο οποίος το 1997 με την αίτησή του για συνταξιοδότηση είχε δηλώσει ότι θα συνεχίσει να εργάζεται και ως συνταξιούχος. Με το άρθρο 63, παράγρ. 1 του Ν. 2676/1999 καθιερώθηκαν περιορισμοί στα συνταξιοδοτικά δικαιώματα των εργαζόμενων συνταξιούχων που υπάγονται στην ασφάλιση των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας οργανισμών. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι «... μετά τη συμπλήρωση του 55ου έτους το ποσόν της σύνταξης ή του αθροίσματος των συντάξεων σε περίπτωση συρροής που υπερβαίνει τις 250.000 δραχμές μηνιαίως, καταβάλλεται μειωμένο κατά 70%». Ο πολίτης δεν ενημερώθηκε έγκαιρα για την αλλαγή του νομικού καθεστώτος που τον αφορούσε, αν και ερμηνευτική εγκύκλιος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ σχετικά με την εφαρμογή της επίμαχης διάταξης ρητά προέβλεπε την υποχρέωση αυτή. Τον Νοέμβριο του 2004 υπέβαλε αίτηση προκειμένου να δηλώσει στο τοπικό υποκατάστημα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ τη διακοπή της απασχόλησής του. Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, εφαρμόζοντας το άρθρο 63, παράγρ. 1 του Ν. 2676/1999, περιόρισε αναδρομικά τη σύνταξή του από το 2001 έως το 2004 και του καταλόγησε το ποσόν των 18.980 ευρώ για το προαναφερόμενο διάστημα.

Ο πολίτης διαμαρτυρήθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη διότι δεν είχε ενημερωθεί από το τοπικό υποκατάστημα, υποστηρίζοντας ότι αν είχε ενημερωθεί δεν θα συνέχιζε να εργάζεται, δεδομένου ότι το ποσόν που το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ θα παρακρατούσε από τη σύνταξή του θα ήταν πολύ μεγαλύτερο από τον μισθό που θα έπαιρνε συνεχίζοντας να εργάζεται. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την άποψη ότι η παράλειψη ενημέρωσης του πολίτη όσον αφορά στην αλλαγή του ασφαλιστικού του καθεστώτος είναι παράνομη, διότι είναι αντίθετη με τις προβλέψεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, με την αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης και την αρχή της χρηστής διοίκησης. Κατά μείζονα δε λόγο επειδή, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η παράλειψη ενημέρωσης παραβίαζε ρητή υποχρέωση της διοίκησης σύμφωνα με σχετική ερμηνευτική εγκύκλιο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Επιπλέον, η Αρχή επισήμανε ότι η πρωτοβουλία για την αναζήτηση πληροφοριών κατ' αρχήν ανήκει στον ασφαλισμένο, αλλά στην προκειμένη περίπτωση αυτή η υποχρέωση είχε εκπληρωθεί κατά την έναρξη της απασχόλησής του ως συνταξιούχου. Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε να μην επιστραφεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ το ποσόν των 18.980 ευρώ. Ο πολίτης τελικά δικαιώθηκε με βάση το προαναφερθέν σκεπτικό από την τοπική διοικητική επιτροπή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, στην οποία είχε υποβάλει ένσταση (υπόθεση 4241/2005).

3.1.1.2 Καθυστέρηση στη διεκπεραίωση του ασφαλιστικού αιτήματος και απώλεια του ασφαλιστικού δικαιώματος

Ασφαλισμένος στο ΙΚΑ υπέβαλε αίτηση τον Δεκέμβριο του 1991 με την οποία ζητούσε τη χορήγηση επικουρικής σύνταξης γήρατος. Τον Σεπτέμβριο του 1993 εκδόθηκε απόφαση του διευθυντή με την οποία απορρίφθηκε το αίτημά του επειδή δεν υπήρχαν οι απαραίτητες χρονικές προϋποθέσεις. Τον Οκτώβριο του 1993 ο ασφαλισμένος ζήτησε την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισής του προκειμένου να συμπληρώσει τις απαιτούμενες χρονικές προϋποθέσεις. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε ύστερα από την πάροδο ενός έτους, με την αιτιολογία ότι είχε υποβληθεί μετά το πέρας των 12 μηνών από τη διακοπή της εργα-

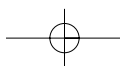
σίας και χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι για την καθυστέρηση αυτή την αποκλειστική ευθύνη είχε ο ίδιος ο ασφαλιστικός οργανισμός. Ένσταση του ασφαλισμένου απορρίφθηκε έναν χρόνο αργότερα.

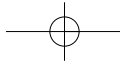
Ο ασφαλισμένος απώλεσε το δικαίωμά του σε προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης λόγω καθυστέρησης της διοικητικής διαδικασίας, ενεπλάκη δε και σε πολύχρονη δικαστική διαμάχη με τον ασφαλιστικό οργανισμό, την οποία και κέρδισε. Ωστόσο, ο ασφαλιστικός οργανισμός αρνήθηκε να εκτελέσει τη δικαστική απόφαση που δικαίωνε τον ασφαλισμένο, ο οποίος προσέφυγε εκ νέου στη δικαιοσύνη, η οποία διαπίστωσε ουσιαστικά τη μη συμμόρφωση της διοίκησης στην προηγούμενη δικαστική απόφαση. Η συνταξιοδοτική απόφαση, που εκδόθηκε εν τέλει το 2005, απένειμε σύνταξη από το έτος αυτό, με αποτέλεσμα ο ασφαλισμένος να έχει στερηθεί της σύνταξής του για υπέρμετρα μεγάλο χρονικό διάστημα (12 χρόνια) και να έχει υποστεί ηθική βλάβη από την καθυστέρηση αυτή.

Ο Συνήγορος του Πολίτη συνέταξε πόρισμα που απηύθυνε στον διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, με το οποίο διαπίστωνε παραβίαση του άρθρου 95, παράγρ. 5 του Συντάγματος, του άρθρου 6, παράγρ. 1 της ΕΣΔΑ, του άρθρου 1 του πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, του άρθρου 198 του Ν. 2717/1999, του άρθρου 41 του ΑΝ 1846/1951, καθώς και της αρχής της χρηστής διοίκησης, και πρότεινε: α) Την τροποποίηση της συνταξιοδοτικής απόφασης και την αναδρομική καταβολή της σύνταξης στον ενδιαφερόμενο από τον Φεβρουάριο του 1993, διαφορετικά από τον Δεκέμβριο του 1994. β) Την εισαγωγή της υπόθεσης στην αρμόδια επιτροπή του ΝΣΚ, ύστερα από σχετική αίτηση του ενδιαφερομένου, προκειμένου να αναγνωρισθεί η απαίτησή του κατά του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ λόγω ηθικής του βλάβης. γ) Τον επανυπολογισμό των εισφορών προαιρετικής ασφάλισης και την επιστροφή των εισφορών που αντιστοιχούν στον χρόνο προαιρετικής ασφάλισης, πέραν εκείνου που απαιτείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Η διοίκηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δεν έκανε δεκτές τις προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη (υπόθεση 10362/2005).

Σε άλλη υπόθεση που διερεύνησε η Αρχή, λογίας πενταετούς υπηρεσίας κρίθηκε ακατάλληλος για ένταξη στον θεσμό εθελοντών μακράς θητείας και απολύθηκε με απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας. Ο ενδιαφερόμενος στράφηκε δικαστικά κατά της απόφασης αυτής. Ύστερα από την αναστολή εκτέλεσης της προαναφερθείσας απόφασης, επανήλθε στην ενεργό υπηρεσία για διάστημα πέντε μηνών έως την έκδοση της οριστικής δικαστικής απόφασης που έκρινε νόμιμη την απόλυση. Δύο χρόνια αργότερα η υπηρεσία του ζήτησε να επιστρέψει τους μισθούς των πέντε μηνών ως αχρεωστήτως καταβληθέντες και ύστερα από τρία χρόνια βεβαιώθηκε το ποσό των μισθών ως δημόσιο έσοδο και καταλογίστηκε εις βάρος της περιουσίας του. Έπειτα από προσφυγή του πολίτη, εκδόθηκε δικαστική απόφαση που ακύρωνε τον καταλογισμό με το αιτιολογικό ότι η πεντάμηνη θητεία του ήταν νόμιμη, καθώς παρασχέθηκε με βάση την πράξη αναστολής του δικαστηρίου. Η υπηρεσία του όμως, έως την προσφυγή του ενδιαφερομένου στον Συνήγορο του Πολίτη, παρά το γεγονός ότι είχαν περάσει άλλα δύο χρόνια, δεν είχε επικολλήσει τα οφειλόμενα έσοδα, αρνούμενη να λάβει υπόψη της τις δικαστικές αποφάσεις για την αναγνώριση του χρόνου υπηρεσίας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, επικαλούμενος το άρθρο 26 του Ν. 1846/1951 που ορίζει ρητά ότι για την καταβολή των εισφορών των ασφαλισμένων που παρέχουν εξαρτημένη εργασία υπόχρεος και υπεύθυνος είναι ο εργοδότης, ζήτησε από την 651 Ταξιαρχία Υλικού Πολέμου / Διεύθυνση Οικονομικού (ΤΑΞΥΛΠ/ΔΟΙ) να λάβει υπόψη τις δικαστικές αποφάσεις για την αναγνώριση του χρόνου υπηρεσίας και να συνεργαστεί με το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για την επικόλληση των οφειλόμενων ενσήμων. Κατόπιν τούτου, η 651 ΤΑΞΥΛΠ/ΔΟΙ αποδέχθηκε την πρόταση της Αρχής για την επικόλληση των ενσήμων (υπόθεση 6227/2006).

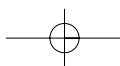
3.1.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

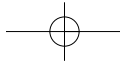
Σε ικανό αριθμό υποθέσεων που εξέτασε ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας, η διαμεσολάβηση εστιάστηκε στην ερμηνεία των εφαρμοστέων κανόνων δικαίου με βάση τις αρχές του κοινωνικοασφαλιστικού και διοικητικού δικαίου και τις κρατούσες μεθόδους ερμηνείας.

Με αναφορά του προς την Αρχή, πολίτης διαμαρτυρήθηκε για την άρνηση του Ταμείου Ασφάλισης Εμπόρων (ΤΑΕ) να δεχθεί ότι συνέτρεχαν λόγοι ανωτέρας βίας και επομένως να παρατείνει την προθεσμία υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση επιδόματος λόγω εργατικού ατυχήματος που ο ενδιαφερόμενος εκπρόθεσμα είχε υποβάλει. Ο πολίτης ισχυρίστηκε, επικαλούμενος συγκεκριμένα στοιχεία, ότι λόγοι ανωτέρας βίας παρακώλυαν την εμπρόθεσμη υποβολή της αίτησής του. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι η απόφαση του ΤΑΕ δεν περιείχε την αιτιολογία που προβλέπει η παράγρ. 2 του άρθρου 17 του ΚΔΔ («... η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική, επαρκής ...»), στο μέτρο που δεν αποφαινόταν σχετικά με τους ισχυρισμούς του πολίτη περί της συνδρομής λόγων ανωτέρας βίας. Ως εκ τούτου, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε την επανεξέταση του αιτήματος του πολίτη υπό το φως της παραγράφου 6 του άρθρου 10 του ΚΔΔ που προβλέπει ότι η υπέρβαση των προθεσμιών συγχωρείται σε περίπτωση ανωτέρας βίας. Στο πλαίσιο της επανεξέτασης αυτής θα μπορούσαν να αναζητηθούν τα κατάλληλα ιατρικά ή άλλα πιστοποιητικά που θα αποδείκνυαν την ύπαρξη ή μη λόγων ανωτέρας βίας. Τελικά, με νέα απόφαση του ΔΣ του ΤΑΕ ανακλήθηκε η προηγούμενη πλημμελώς αιτιολογημένη απόφαση και έγινε δεκτό το αίτημα του πολίτη για καταβολή επιδόματος λόγω εργατικού ατυχήματος (υπόθεση 1695/2005).

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε υπόθεση νεογνού το οποίο γεννήθηκε σε ημέρα αργίας και εξαιτίας αναπνευστικού προβλήματος εισήχθη αμέσως στη μονάδα εντατικής θεραπείας νεογνών. Την πρώτη εργάσιμη ημέρα από τη γέννηση του παιδιού, ο πατέρας δήλωσε στο ληξιαρχείο τη γέννηση του τέκνου και την επομένη προσήλθε στην αρμόδια υπηρεσία περιθάλψης ασφαλισμένων του δημοσίου για να το ασφαλίσει ως μέλος οικογένειας στην οποία ο ένας από τους δύο γονείς είναι ασφαλισμένος του Οργανισμού Περιθάλψης Ασφαλισμένων του Δημοσίου (ΟΠΑΔ). Η ΥΠΑΔ απέρριψε το αίτημα να καλυφθούν αναδρομικά τα έξοδα νοσηλείας του τέκνου καλύπτοντας και τις ημέρες που προηγούνταν της έκδοσης του βιβλιαρίου. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Νέου Κανονισμού Παροχών του ΟΠΑΔ, τα τέκνα των άμεσα ασφαλισμένων δικαιούνται φροντίδα υγείας από τον ΟΠΑΔ και με το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού η εισαγωγή στα κρατικά νοσοκομεία πραγματοποιείται ύστερα από γνωμάτευση του θεράποντα γιατρού και προσκόμιση του βιβλιαρίου ασθενείας στο νοσηλευτικό ίδρυμα. Σε περίπτωση έκτακτης εισαγωγής, το εισιτήριο χορηγείται εκ των υστέρων, μέσα σε 48 ώρες από την ημερομηνία εισαγωγής, με την προϋπόθεση να προσκομιστεί πλήρως αιτιολογημένη ιατρική γνωμάτευση για το έκτακτο της εισαγωγής και το βιβλιάριο ασθενείας του ασφαλισμένου. Για τον υπολογισμό του 48ωρου δεν λαμβάνονται υπόψη οι επίσημες αργίες των δημόσιων υπηρεσιών.

Οι προαναφερθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες με βάση τις αρχές του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου, επιβάλλουν τη διάκριση μεταξύ προϋποθέσεων, συστατικών του δικαιώματος και αποδεικτικών στοιχείων. Εν προκειμένω, το δικαίωμα του τέκνου ασφαλισμένου για ασφαλιστική προστασία και συνακόλουθα για προστασία της υγείας θεμελιώνεται στην ιδιότητά του ως μέλους της οικογένειας του ασφαλισμένου και αποδεικνύεται με την έκδοση του βιβλιαρίου ασθενείας από τον ασφαλιστικό οργανισμό. Συνεπώς, το δικαίωμα για ασφαλιστική κάλυψη του τέκνου δεν συμπίπτει χρονικά με την ημερομηνία έκδοσης του βιβλιαρί-

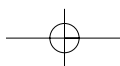
ου περιθάλψης. Όπως επισήμανε με σχετικό έγγραφο ο Συνήγορος του Πολίτη, δεν είναι λογικά αποδεκτό το τέκνο ασφαλισμένου που γεννήθηκε σε μη εργάσιμη ημέρα να στερείται φροντίδας υγείας η οποία παρέχεται σε τέκνο αντίστοιχου ασφαλισμένου που έτυχε να γεννηθεί σε εργάσιμη ημέρα και το βιβλιário εκδόθηκε αυθημερόν. Το ΔΣ του ΟΠΑΔ έκανε δεκτή την άποψη της Αρχής και κάλυψε τη νοσηλεία του νεογνού (υπόθεση 17389/2005).

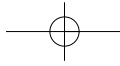
Σε άλλη υπόθεση, πολίτης προσέφυγε στον Συνήγορο του Πολίτη επειδή το Ταμείο Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδας (ΤΕΒΕ) διέκοψε τη σύνταξη αναπηρίας που του χορηγούσε λόγω παράλληλης απασχόλησής του. Εξαιτίας πάθησης των ματιών του, ο πολίτης είχε χαρακτηριστεί, ύστερα από απόφαση της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής (ΥΕ), ανάπηρος με ποσοστό 80% και ανίκανος να ασκήσει το επάγγελμα του οδοντοτεχνίτη, και του χορηγήθηκε σύνταξη αναπηρίας. Στη συνέχεια όμως, το ΤΕΒΕ Πατρών διέκοψε τη σύνταξη του ενδιαφερομένου, επικαλούμενο εγκυκλίους του ταμείου που αναφέρουν ότι, σε περίπτωση παράλληλης απασχόλησης, ο δικαιούχος σύνταξης αναπηρίας δεν θα πρέπει να κερδίζει περισσότερα από το 1/5 του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια επαγγελματική κατηγορία κάποιος σωματικά και πνευματικά υγιής.

Πρέπει να τονιστεί στο σημείο αυτό ότι ο συγκεκριμένος συνταξιούχος δεν δικαιούνταν προσαύξηση της σύνταξής του λόγω βαριάς αναπηρίας. Στην προκειμένη περίπτωση εφαρμόζονται: α) Οι διατάξεις του άρθρου 27, παράγρ. 5 του Ν. 1902/1990, με τις οποίες εισήχθησαν διακρίσεις μεταξύ βαριάς, απλής και μερικής αναπηρίας κατά ποσοστιαία αναλογία, με κριτήριο το ποσόν που συνήθως κερδίζει σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης στην ίδια επαγγελματική κατηγορία. Οι διατάξεις αυτές ισχύουν, με βάση το άρθρο 25 του Ν. 2084/1992, για τους νέους ασφαλισμένους του ΤΕΒΕ, και β) Οι διατάξεις του άρθρου 63, παράγρ. 2 του Ν. 2676/1999 που προβλέπουν ότι, αν ο συνταξιούχος αναπηρίας που αναλαμβάνει παράλληλη εργασία κερδίζει από αυτή, ανάλογα με τον βαθμό αναπηρίας του, περισσότερα από όσα κερδίζει υγιής απασχολούμενος, διακόπεται η σύνταξη.

Το πρόβλημα που ανακύπτει, όπως επισήμανε με έγγραφό του ο Συνήγορος του Πολίτη, είναι ότι η φράση «ανάλογα με τον βαθμό αναπηρίας» ερμηνεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27, παράγρ. 5 του Ν. 1902/1990, που έχουν εφαρμογή στους «νέους ασφαλισμένους» (δηλαδή τους ασφαλισμένους μετά την 1.1.1993). Η εφαρμογή όμως των διατάξεων αυτών στους «παλαιούς ασφαλισμένους» (δηλαδή στους ασφαλισμένους πριν από την 1.1.1993), για τους οποίους δεν προβλέπεται προσαύξηση της σύνταξης λόγω μεγάλου ποσοστού αναπηρίας, ουσιαστικά εκμηδενίζει τη δυνατότητά τους για παράλληλη απασχόληση. Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε, με βάση τις αρχές του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου και τις κρατούσες μεθόδους ερμηνείας των κανόνων δικαίου, να ερμηνευθεί η φράση «ανάλογα με τον βαθμό αναπηρίας» έτσι ώστε να περιλαμβάνει και τους «παλαιούς ασφαλισμένους». Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΓΓΚΑ) αποδέχθηκε τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη και τελικά ο ασφαλιστικός οργανισμός συμφώνησε να επαναχορηγήσει τη σύνταξη αναπηρίας (υπόθεση 18891/2004).

Πολίτης προσέφυγε στην Αρχή επειδή κατά την παρακράτηση του φόρου εισοδήματος ο Οργανισμός Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ (ΟΑΠ-ΔΕΗ) δεν έλαβε υπόψη την ιδιότητα του παιδιού του ως προστατευόμενου μέλους της οικογένειας. Ειδικότερα, το άρθρο 7 του Ν. 2238/1994 Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, παράγρ. 11 του Ν. 3296/2004, προβλέπει ότι: «Ειδικά για τέκνα του προηγούμενου εδαφίου, καθώς και για τέκνα που δεν σπουδάζουν, το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θεωρούνται προστατευόμενα μέλη παρατείνεται μέχρι και δύο έτη, εφόσον κατά τα έτη αυτά είναι άνεργα, εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ». Το παιδί του ενδιαφερομέ-

νου πολίτη, 27 ετών και άνεργο, ενέπιπε στο πεδίο της προαναφερόμενης ρύθμισης. Η αναφορά που είχε υποβάλει ο ενδιαφερόμενος στη Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών του ΟΑΠ-ΔΕΗ είχε απορριφθεί με βάση εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, η ερμηνεία της οποίας συρρίκνωνε το πεδίο εφαρμογής του νόμου. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι οι ρυθμίσεις της εγκυκλίου αυτής αντίκεινται στις ρυθμίσεις του Ν. 3296/2004 και επισήμανε ότι και αυτή η κατηγορία προστατευόμενων τέκνων λαμβάνεται υπόψη κατά την παρακράτηση του φόρου εισοδήματος. Για τον λόγο αυτόν πρότεινε να τροποποιηθεί η σχετική εγκύκλιος ώστε να ανταποκρίνεται στον Ν. 3296/2004. Η Γενική Διεύθυνση Φορολογίας του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών αποδέχθηκε τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Ύστερα από αυτά, η Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών του ΟΑΠ-ΔΕΗ ικανοποίησε το αίτημα του πολίτη (υπόθεση 1264/2006).

Σε άλλη υπόθεση, συνταξιούχος αναπηρίας του ΟΓΑ ζήτησε να της χορηγηθεί το εξω-ιδρυματικό επίδομα παραπληγίας-τετραπληγίας. Κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, ο ΟΓΑ κάλεσε την ασφαλισμένη σε ακρόαση, θεωρώντας ότι δεν δικαιούνταν το επίδομα επειδή λάμβανε σύνταξη χρείας από το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ). Ο Συνήγορος του Πολίτη, με έγγραφό του προς το Τμήμα Συντάξεων Αναπηρίας του Κλάδου Συντάξεων του ΟΓΑ, εξέφρασε την άποψη ότι η ασφαλισμένη δικαιούνταν το αιτούμενο επίδομα. Πράγματι, ο Ν. 1140/1981, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο της υποβολής του αιτήματος, στο άρθρο 42, παράγρ. 1 περιλαμβάνει στους δικαιούχους του εξω-ιδρυματικού επιδόματος τους ασφαλισμένους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, χωρίς να διαφοροποιεί τους εργαζομένους από τους συνταξιούχους, θέτοντας ως μόνο περιορισμό την καταβολή του επιδόματος από μία πηγή. Ο ΟΓΑ απάντησε ότι κατά την άποψή του απαιτείται νομοθετική ρύθμιση, διότι υπήρχε πρόσκομμα στην εφαρμογή του σχετικού νόμου από τις ρυθμίσεις του άρθρου 1 της ΥΑ Φ.34^α/280/24.5.1989 του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

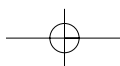
Η Αρχή απύθυνε έγγραφο στη ΓΓΚΑ (Διεύθυνση Ασφάλισης Αγροτών και Ανασφάλιστων Ομάδων) ζητώντας να επιληφθεί του θέματος ως εποπτεύουσα υπηρεσία και να συνδράμει στην αντιμετώπισή του. Επίσης, ζήτησε από τον ΟΓΑ να επανεξετάσει την απορριπτική απόφαση, ανεξάρτητα από τυχόν ένσταση της ασφαλισμένης. Ο Συνήγορος του Πολίτη ερμήνευσε τις παραπάνω διατάξεις με βάση τις κρατούσες αρχές δικαίου και τις μεθόδους ερμηνείας και επισήμανε ότι η επίμαχη διάταξη της υπουργικής απόφασης δεν μπορεί να εφαρμοστεί, διότι βρίσκεται εκτός νομοθετικής εξουσιοδότησης και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να καταργήσει ρητή διάταξη τυπικού νόμου.

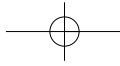
Η εποπτεύουσα Διεύθυνση Ασφάλισης Αγροτών και Ανασφάλιστων Ομάδων υιοθέτησε την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη. Στη συνέχεια, ύστερα από γνωμοδότηση του νομικού συμβούλου του ΟΓΑ, εκδόθηκε νεότερη απόφαση του διοικητή και που ανακαλούσε την προηγούμενη απορριπτική (υπόθεση 14428/2006).

3.2 ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

3.2.1 ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη κλήθηκε να διαμεσολαβήσει σε υποθέσεις που είχαν αντικείμενο αναπηρικές συντάξεις ή παροχές ασθενείας, θέματα δηλαδή που συναρτώνται με τη λειτουργία των ΥΕ. Παρ' ότι το ζήτημα αυτό έχει θιγεί σε επίσιες εκθέσεις προηγούμενων ετών (επίσιες εκθέσεις 1999, 2003 και 2005), επιλέχθηκε και πάλι η παρουσίαση των σχε-

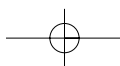
τικών θεμάτων για τους εξής λόγους: Πρώτον, η παρουσία των ίδιων ακριβώς προβλημάτων σε βάθος χρόνου επιβεβαιώνει το γεγονός ότι πρόκειται για συστηματική παθογένεια που διέπει το θεσμικό πλαίσιο και τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος υγείας και πρόνοιας. Δεύτερον, αυτή η παθογένεια εμφανίζεται σε έναν από τους πιο ευαίσθητους τομείς της δημόσιας διοίκησης, στον οποίο ευλόγως ο πολίτης απαιτεί τη σωστή λειτουργία και την αμέριστη στήριξη της πολιτείας.

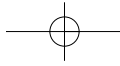
Από τα σημαντικότερα προβλήματα που συνδέονται με τις ΥΕ είναι η αιτιολόγηση των γνωματεύσεών τους, που συχνά είναι άκρως συνοπτικές και ως εκ τούτου ελλιπείς, και παράλληλα δεν αναφέρονται συγκεκριμένα κριτήρια που να δικαιολογούν επαρκώς τις αποφάσεις τους. Για παράδειγμα, ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά από πολίτη που χειρουργήθηκε για εκτεταμένο καρκίνωμα στη γλώσσα και υποβλήθηκε μετεγχειρητικά σε χημειο-ακτινοθεραπεία. Με αίτησή του ο ενδιαφερόμενος ζήτησε από τον Οίκο Ναύτου τη χορήγηση του μηνιαίου επιδόματος «οίκοι περίθαλψης». Ταυτόχρονα, προσκόμισε βεβαιώσεις από το δημόσιο νοσοκομείο όπου νοσηλεύτηκε, οι οποίες χαρακτήριζαν την κατάσταση του μη αναστρέψιμη και συνιστούσαν να ακολουθήσει πλέον παρηγορητική αγωγή. Το ΔΣ του Οίκου Ναύτου απέρριψε το αίτημα, με την αιτιολογία της αρμόδιας ΥΕ ότι η πάθησή του δεν είναι καρκίνος τελικού σταδίου και συνεπώς δεν εμπίπτει στις οικείες διατάξεις. Σύμφωνα με τη νομοθεσία του ταμείου και συγκεκριμένα με το ΠΔ 8/2005 περί της παρεχόμενης στους ασφαλισμένους του Οίκου Ναύτου προστασίας: «Παρέχεται μηνιαίο επίδομα 'οίκοι περίθαλψης' σε ασφαλισμένους του Οίκου Ναύτου οι οποίοι πάσχουν από καρκίνο τελικού σταδίου [...]. Το επίδομα αυτό χορηγείται με την προσκόμιση στην αρμόδια επιτροπή της υγειονομικής υπηρεσίας του Οίκου Ναύτου γνωμάτευσης αντίστοιχης κλινικής δημόσιου νοσοκομείου για τη νόσο και απόφαση του ΔΣ του Οίκου Ναύτου». Ο Συνήγορος του Πολίτη θεώρησε ότι η ασθένεια του ενδιαφερομένου ήταν καρκίνος τελικού σταδίου και σε σχετική επιστολή του προς τον Οίκο Ναύτου ανέφερε ότι η ΥΕ του ταμείου θα πρέπει να είναι σε θέση να εξηγήσει με βάση ποια κριτήρια κρίνει εάν και κατά πόσον ο ασθενής βρίσκεται στο τελικό στάδιο της συγκεκριμένης ασθένειας και να αιτιολογήσει ανάλογα την άποψή της για την απόρριψη του αιτήματος. Επισημάνθηκε επίσης ότι δεν απαιτείται πλέον από την προαναφερθείσα νομοθεσία η ύπαρξη μεταστάσεων, αλλά αρκεί σχετική βεβαίωση νοσοκομείου σχετικά με την κατάσταση του ασθενούς.

Κατόπιν τούτου, ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από το ταμείο την επανεκτίμηση της κατάστασης του ασφαλισμένου και τη διευθέτηση του θέματος με την καταβολή του επιδόματος «οίκοι περίθαλψης» στον ενδιαφερόμενο. Σύμφωνα με σχετικό έγγραφο του προέδρου του ταμείου, η ΥΕ επανεξέτασε το αίτημα και ενέκρινε τη χορήγηση του επιδόματος από την ημερομηνία κατάθεσης του αιτήματος. Το ποσό, όμως, το έλαβε πλέον αναδρομικά η σύζυγος του ασφαλισμένου, αφού ο εν λόγω ασθενής είχε εν τω μεταξύ αποβιώσει (υπόθεση 4947/2006).

Σε άλλη περίπτωση, ασφαλισμένη του ΤΑΠΟΤΕ (Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος) υπέβαλε, μέσω της κόρης της, αίτηση χορήγησης επιδόματος βοήθειας τρίτου προσώπου, την οποία το ταμείο απέρριψε έπειτα από την κατ' οίκον εξέτασή της. Η ενδιαφερόμενη υπέβαλε ένσταση χωρίς να λάβει καμία απάντηση. Ύστερα από επιστολή του Συνηγόρου του Πολίτη προς το ταμείο, διαπιστώθηκε ότι η ένσταση είχε εξεταστεί και ειδικότερα ότι είχε τεθεί υπόψη του ΔΣ του ταμείου που αποφάσισε την απόρριψή της. Η ενδιαφερόμενη έλαβε γνώση της απορριπτικής απόφασης λόγω της παρέμβασης του Συνηγόρου του Πολίτη.

Ύστερα από επικοινωνία του Συνηγόρου του Πολίτη με τον αρχίατρο του ταμείου δια-

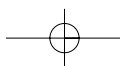

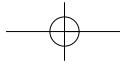
πιστώθηκε ότι η ενδιαφερόμενη μπορούσε να υποβάλει νέα ένσταση προς το ΔΣ του ταμείου, όπως και έπραξε, με την οποία θα διατύπωνε τις αντιρρήσεις της κατά της διαδικασίας που ακολούθησαν η αρμόδια υπηρεσία και η ΥΕ που εξέτασε κατ' οίκον τη μητέρα της, προκειμένου αυτό να εκδώσει τη σχετική γνωμάτευση. Συνοπτικά, η ενδιαφερόμενη ισχυρίστηκε στην ένστασή της ότι στην επιτροπή δεν παρίστατο ο υπογράφων ορθοπαιδικός γιατρός, δεν υπήρχε νευρολόγος γιατρός, δεν υπήρξε ιδιαίτερη συνομιλία μεταξύ της επιτροπής και της ασθενούς και ότι, εν πάση περιπτώσει, η φαινομενικά καλή κατάσταση της μητέρας της οφειλόταν στη συνεχή φροντίδα της οικογένειας. Όσον αφορά στην κατάσταση της υγείας της ασθενούς, η ενδιαφερόμενη κατέθεσε νέα ιατρική βεβαίωση από νοσοκομείο του ΙΚΑ, από την οποία προέκυπτε ότι η μητέρα της δεν μπορεί να αυτοεξυπηρετηθεί και χρήζει βοήθειας τρίτου προσώπου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε και νέα επιστολή προς το ΔΣ του ταμείου, στην οποία ανέφερε ότι η υπόθεση της ασφαλισμένης θα πρέπει να επανεξεταστεί τόσο ως προς τα ιατρικά δεδομένα όσο και ως προς τη σύνθεση της ΥΕ και τον τρόπο εξέτασης της ασθενούς από αυτή. Ύστερα από τα προαναφερθέντα, εκδόθηκε νέα γνωμάτευση της ΥΕ, σύμφωνα με την οποία η μητέρα της ενδιαφερομένης έχρηζε βοήθειας τρίτου προσώπου και συνεπώς θα έπρεπε να της χορηγηθεί το σχετικό επίδομα (υπόθεση 17444/2005).

Χαρακτηριστική είναι και η υπόθεση οικοδόμου που συνταξιοδοτήθηκε από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ λόγω αναπηρίας (ως φορέας του AIDS). Κατά το χρονικό διάστημα 1993–1997 ο πολίτης λάμβανε σύνταξη μερικής αναπηρίας και κατά το διάστημα 1997–2001 σύνταξη συνήθους αναπηρίας με ποσοστό 67%. Το 2001 η σύνταξή του μετατράπηκε σε βαριά αναπηρίας με ποσοστό 80%. Η σύνταξη αυτή παρατάθηκε άλλες δύο φορές, έπειτα από ισάριθμες γνωματεύσεις. Παραδόξως, το 2005, η δευτεροβάθμια ΥΕ εξέδωσε γνωμάτευση που τον έκρινε ανάπηρο σε ποσοστό 67%, έπειτα από ένσταση του διευθυντή του τοπικού υποκαταστήματος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας ΥΕ. Ύστερα από αυτό, η σύνταξη του πολίτη μετατράπηκε σε συνήθους αναπηρίας και ο ασφαλισμένος προσέφυγε στην τοπική διοικητική επιτροπή. Με βάση τον Κανονισμό Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, οι γνωματεύσεις των ΥΕ δεσμεύουν τα διοικητικά δικαστήρια, μόνον όταν είναι νόμιμα και επαρκώς αιτιολογημένες (άρθρο 6, παράγρ. 1, άρθρο, 14 παράγρ. 4, άρθρα 29 και 34). Η απόφαση του ασφαλιστικού οργάνου, ως τελευταία πράξη, ενσωματώνει τη γνωμάτευση. Ως εκ τούτου, η απόφαση που στηρίζεται σε μη νόμιμα αιτιολογημένη ιατρική γνωμάτευση πάσχει και είναι ακυρωτέα. Τα διοικητικά δικαστήρια θα πρέπει να θεωρούν ανεπαρκώς αιτιολογημένες τις γνωματεύσεις που δεν δικαιολογούν τις σοβαρές αποκλίσεις από αντίστοιχες προγενέστερες (ΣτΕ 483/2003, 18/2001, 769/1992, 1533/1989). Επιπλέον, το άρθρο 28, παράγρ. 5, εδάφιο στ' του ΑΝ 1846/1951 προβλέπει μεταξύ άλλων ότι το ποσοστό αναπηρίας που οφείλεται σε ιατρικά κριτήρια μπορεί να αυξηθεί έως και 17 ποσοστιαίες μονάδες λόγω κοινωνικών κριτηρίων ή κριτηρίων αγοράς εργασίας.

Στην περίπτωση του εν λόγω πολίτη, η αύξηση του ποσοστού της ανατομοφυσιολογικής αναπηρίας του κατά τη χρονική περίοδο 1993–2005 συνάδει με τα διδάγματα της κοινής πείρας, σύμφωνα με τα οποία η πάροδος του χρόνου δρα επιβαρυντικά σε σοβαρές ασθένειες. Αντίθετα, η γνωμάτευση της δευτεροβάθμιας ΥΕ δεν αιτιολογεί επαρκώς ούτε γιατί αποκλίνει από τη γνωμάτευση της πρωτοβάθμιας ΥΕ ούτε εάν και πώς βελτιώθηκε η υγεία του ασφαλισμένου-φορέα του AIDS. Επιπλέον, θα έπρεπε να εξεταστεί κατά πόσον η ηλικία και η κατάσταση της υγείας του ασφαλισμένου τού επιτρέπουν να δραστηριοποιηθεί εργασιακά ασκώντας το επάγγελμα του οικοδόμου ή άλλο παρεμφερές στο πλαίσιο των σημερινών συνθηκών που επικρατούν στην αγορά εργασίας.

Με γνώμονα τα παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε την εκ νέου παραπομπή του πολίτη σε αρμόδια ΥΕ για να εκδοθεί αιτιολογημένη γνώμатеυση και να διερευνηθούν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του εδαφίου στ' της παραγρ. 5 του άρθρου 28 του ΑΝ 1846/1951. Τελικά, το 2006, η τοπική διοικητική επιτροπή, με οριστική απόφασή της έκανε δεκτή την προσφυγή του πολίτη και του επαναχορηγήθηκε η σύνταξη βαριάς αναπηρίας έως το τέλος του 2006 (υπόθεση 17444/2005).

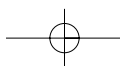
3.2.2 ΙΑΤΡΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ

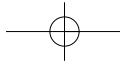
Οι αναφορές των πολιτών θέτουν πολύπλοκα ζητήματα όσον αφορά στον έλεγχο των δημόσιων υπηρεσιών υγείας και ιδίως ως προς την ευθύνη τους σχετικά με ιατρικές πράξεις ή παραλείψεις. Οι αναφορές κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες: Πρώτον, σε αυτές που αναφέρονται στη σύμφωνη με τους κανόνες της επιστήμης άσκηση της ιατρικής (ιατρικό σφάλμα με τη στενή έννοια του όρου). Δεύτερον, σε αυτές που αναφέρονται σε παράβαση των υποχρεώσεων που θέτει ο νόμος και ιδίως ο Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας και σχετίζονται με την προστασία των δικαιωμάτων των ασθενών και εν γένει των χρηστών των υπηρεσιών υγείας, όπως είναι για παράδειγμα η παράλειψη κατάλληλης ενημέρωσης του ασθενούς, η μη τήρηση του ιατρικού απορρήτου κ.λπ. Τρίτον, σε εκείνες που αφορούν περιπτώσεις που η ανεπαρκής οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας συνδέεται με ιατρικά σφάλματα και καταλήγει σε προσβολή των δικαιωμάτων του χρήστη των δημοσίων υπηρεσιών υγείας. Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει επίσης υποθέσεις στις οποίες οι γιατροί δεν τηρούν τις προβλεπόμενες από τον νόμο υποχρεώσεις τους έναντι των δημοσίων υπηρεσιών υγείας, όπως για παράδειγμα όταν ένας γιατρός απουσιάζει από την εργασία εφημερία. Από την εξέταση των υποθέσεων της τελευταίας κατηγορίας συχνά προκύπτει ότι πίσω από την ευθύνη για πράξεις και παραλείψεις των επαγγελματιών υγείας βρίσκονται οι ελλείψεις και οι ανεπάρκειες της δημόσιας υπηρεσίας. Παρατίθενται υποθέσεις που αναφέρονται στην πρώτη και στη δεύτερη κατηγορία, τα δε θέματα της ανεπαρκούς οργάνωσης αναπτύσσονται παρακάτω στο 3.2.3.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της πρώτης από τις προαναφερθείσες κατηγορίες αποτελεί η αναφορά πολίτιδος σχετικά με τις συνθήκες νοσηλείας της μητέρας της, σε τρία νοσηλευτικά ιδρύματα της Αθήνας, η οποία τελικά απεβίωσε.

Η Αρχή απέστειλε έγγραφα προς τους διοικητές των τριών νοσοκομείων (Νοσηλευτικό Ίδρυμα Μετοχικού Ταμείου Στρατού – ΝΙΜΤΣ, Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Ο Ευαγγελισμός» και Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «Λαϊκό»), ζητώντας να διερευνηθούν οι συνθήκες νοσηλείας της ασθενούς, να αποσταλούν εγγράφως οι απόψεις των γιατρών που ενεπλάκησαν στην αντιμετώπιση του περιστατικού, να χορηγηθούν αντίγραφα του σχετικού ιατρικού φακέλου που τηρείται στο αρχείο των νοσοκομείων και να εξεταστεί το ενδεχόμενο διενέργειας ένορκης διοικητικής εξέτασης (ΕΔΕ). Οι εξηγήσεις που εγγράφως έδωσαν τα νοσοκομεία δεν παρείχαν διευκρινίσεις για όλα τα κρίσιμα σημεία.

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν διενεργήθηκε ενδοσκοπική εξέταση σε καμία από τις νοσηλείες της στα προαναφερθέντα νοσοκομεία, παρ' ότι αυτό, σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Δηλητηριάσεων ενδείκνυται στις περιπτώσεις κατάποσης υδροχλωρικού οξέος, και τόσο η ασθενής όσο και οι συγγενείς της ανέφεραν επιμονή των δυσάρεστων συμπτωμάτων και επέμεναν για ενδελεχέστερο έλεγχό της. Διαπιστώθηκε επίσης σημαντική καθυστέρηση στον έλεγχο της καταγγελίας που είχε κατατεθεί στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Συγκεκριμένα, το υπουργείο διαβίβασε την καταγγελία στο Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρό-

νοιας (ΣΕΥΥΠ) μετά την πάροδο ενός έτους και αφού προηγήθηκαν ενέργειες της Αρχής. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από το ΣΕΥΥΠ πρόσθετη επιστημονική τεκμηρίωση για την ύπαρξη ή μη ιατρικού σφάλματος όσον αφορά στη διάγνωση και στη θεραπεία. Η αναφορά τελικά τέθηκε στο αρχείο λόγω επιγενόμενης εκκρεμοδικίας (υπόθεση 5069/2005).

Ενδεικτική περίπτωση της δεύτερης από τις παραπάνω κατηγορίες που σχετίζεται με την ευθύνη των δημόσιων υπηρεσιών υγείας από ιατρικές πράξεις ή παραλείψεις αποτελεί η υπόθεση ασθενούς που συναίνεσε να υποβληθεί σε επέμβαση για υστερεκτομή. Κατά τη διάρκεια της επέμβασης κλήθηκε ουρολόγος για να ελέγξει τη διάταση του ουρητήρα. Ο ουρολόγος προέβη σε τομή του ουρητήρα κοντά στην ουροδόχο κύστη, την οποία στη συνέχεια συνέρραψε και τοποθέτησε παροχέτευση. Τούτο τελικά είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ουροχόου συριγγίου και άλλες επιπλοκές και τελικά την απώλεια του υγιούς νεφρού της ασθενούς. Από το εξιτήριο προκύπτει ότι επήλθε ακούσια τραυματισμός του ουρητήρα κατά τον έλεγχο του ύστερα από την υστερεκτομή. Αντίθετα, από την ΕΔΕ προκύπτει ότι εκούσια διενεργήθηκε τομή για να διερευνηθεί κάποια διάταση του ουρητήρα που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια της υστερεκτομής. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε τις αντιφάσεις αυτές και έκρινε ότι είτε πρόκειται για πλημμελώς εκτελεσθείσα ιατρική πράξη (ακούσιος τραυματισμός και κατ' ανάγκην επέμβαση για να αντιμετωπιστεί) είτε πρόκειται για ιατρική πράξη που έγινε χωρίς τη συναίνεση της ασθενούς (εκούσια τομή του ουρητήρα). Με αυτά τα δεδομένα, η Αρχή πρότεινε να εξεταστεί το ενδεχόμενο αποζημίωσης της ασθενούς, η οποία ως συνέπεια της βλάβης που υπέστη στον ουρητήρα κατά τη διάρκεια υστερεκτομής απώλεσε το υγιές νεφρό της. Οι προτάσεις της Αρχής δεν έγιναν δεκτές, απεστάλη όμως απάντηση από τον Γενικό Γραμματέα Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ότι θα αναθέσει την εξέταση του θέματος στο ΣΕΥΥΠ (υπόθεση 12889/2005).

3.2.3 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΑΣΑΦΕΙΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

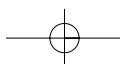
Σε ικανό αριθμό υποθέσεων ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώνει ότι γενεσιουργός αιτία των προβλημάτων είναι κυρίως η νομοθετική ασάφεια και οι οργανωτικές δυσλειτουργίες των εμπλεκόμενων φορέων.

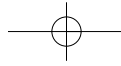
Η Αρχή δέχθηκε αναφορά από δύο νοσοκόμες που κατήγγειλαν ότι στο Νοσοκομείο Κεφαλληνίας στον πίνακα κατάταξης των αποκλειστικών αδελφών νοσοκόμων, που κατάρτισε τριμελής επιτροπή για το 2005, έγινε παράνομα διάκριση σε τακτικές και αναπληρωματικές. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι τακτικές αδελφές να εργάζονται σε διπλές και τριπλές βάρδιες, ενώ οι αναπληρωματικές να μην απασχολούνται καθόλου.

Παρά τις ασάφειες των κριτηρίων που διέπουν την ΥΑ 1120/1999, ύστερα από έρευνα διαπιστώθηκε ότι: α) τα ονόματα των αποκλειστικών αδελφών νοσοκόμων του πίνακα, από τον οποίο επιλέγουν οι ασθενείς, πρέπει να αναγράφονται με ιεραρχική σειρά, β) τα κριτήρια κατάταξης είναι τα προσόντα, η προϋπηρεσία, η οικονομική και η οικογενειακή κατάσταση των αποκλειστικών αδελφών, και γ) δεν γίνεται διάκριση σε «τακτικές» και «αναπληρωματικές» νοσοκόμες. Η θέση του Συνηγόρου του Πολίτη να γίνεται η κατάταξη με βάση τα στοιχεία του φακέλου κάθε ενδιαφερομένης έγινε δεκτή από το νοσοκομείο (υπόθεση 9945/2005).

4. ΕΙΔΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Στην *Επίσημη έκθεση 2004* ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας παρουσίασε μια θεματική ενότητα σχετικά με την προστασία των πολύτεκνων οικογενειών και μια άλλη με θέμα τα

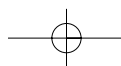

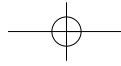
ΑμεΑ. Η επιλογή των θεματικών αυτών αποσκοπούσε στην ενίσχυση των σχετικών πρωτοβουλιών που είχε αναλάβει ο εθνικός νομοθέτης και στη διευκόλυνση της εφαρμογής των συστάσεων και των οδηγιών της ΕΕ για την προστασία των ΑμεΑ και εν γένει των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. Οι προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη που είχαν διατυπωθεί σε εκείνη την ετήσια έκθεση και λίγο αργότερα στην ειδική έκθεση για την πρόσβαση στην απασχόληση των ΑμεΑ, των πολύτεκνων και των αγωνιστών εθνικής αντίστασης έγιναν σε μεγάλο βαθμό αποδεκτές και περιλήφθηκαν σε νομοθετικές διατάξεις.

Το 2005 ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας παρουσίασε στην ετήσια έκθεση δύο θεματικές ενότητες σχετικά με το δικαίωμα για προστασία της υγείας. Η επιλογή βασίστηκε στην ανάγκη παρουσίασης του έργου του νεοσύστατου Συνηγόρου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που είχε μόλις ενσωματωθεί στον Συνήγορο του Πολίτη. Αναπτύχθηκαν θέματα που αφορούν στη λειτουργία του κλάδου ασθενοείας των ασφαλιστικών οργανισμών, όπως τα προβλήματα που παρατηρούνται κατά τη λειτουργία των ΥΕ, θέματα που αφορούν στο ΕΣΥ, με έμφαση στην προστασία των δικαιωμάτων των χρηστών των υπηρεσιών υγείας και, τέλος, θέματα δημόσιας υγείας, όπως είναι η προστασία από τη χρήση των δακρυγόνων.

Στην παρούσα ετήσια έκθεση, ο Κύκλος επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στην κοινωνική ασφάλιση. Όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία της Αρχής, ο αριθμός των υποθέσεων που αναφέρονται στην κοινωνική ασφάλιση υπερτερεί συντριπτικά του αριθμού των υποθέσεων που αναφέρονται στα άλλα θεματικά αντικείμενα τα οποία εξετάζει ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας. Τούτο εξηγείται, μεταξύ άλλων, από το διάσπαρτο και πολύπλοκο της ασφαλιστικής νομοθεσίας σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό των ασφαλιστικών οργανισμών, τις ελλείψεις σε υποδομή και ανθρώπινους πόρους και την επί μακρόν καθυστέρηση στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν γενικότερα τα ασφαλιστικά συστήματα στην ΕΕ, κυρίως το δημογραφικό πρόβλημα και το πρόβλημα της διασφάλισης της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών οργανισμών και της διατήρησης παράλληλα, κατ' ελάχιστον του υφιστάμενου επιπέδου ασφαλιστικής προστασίας. Τα ζητήματα για τα οποία οι πολίτες ζητούν τη διαμεσολαβητική και ελεγκτική παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη εκτείνονται σε όλο το εύρος του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης. Περιλαμβάνουν λ.χ. την υπαγωγή στην ασφάλιση, τη θεμελίωση του δικαιώματος σε παροχές, τη χρηματοδότηση των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης κ.ά. Θέτουν ζητήματα εφαρμογής του εσωτερικού, του διεθνούς και, όλο και συχνότερα, του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου, ιδίως όσον αφορά στον συνυπολογισμό του χρόνου ασφάλισης στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Από τα ζητήματα αυτά επιλέχθηκαν να παρουσιαστούν οριζόντια, δηλαδή σε περισσότερους ασφαλιστικούς οργανισμούς, εκείνα που ανακύπτουν κατά την έναρξη και κατά τη διάρκεια της έννομης σχέσης της κοινωνικής ασφάλισης. Ειδικότερα, παρουσιάζονται προβλήματα σχετικά με την υπαγωγή στην ασφάλιση, τη συνέχιση της ασφάλισης, την επιλογή ασφαλιστικού οργανισμού (όταν ο νόμος το επιτρέπει), τον εκ μέρους του ασφαλιστικού οργανισμού έλεγχο της ασφαλιστέας ιδιότητας και την έλλειψη συντονισμού των ασφαλιστικών οργανισμών που εμποδίζει ή καθυστερεί την έναρξη και τη λειτουργία της ασφαλιστικής σχέσης. Από τις υποθέσεις αυτές αναδεικνύεται, ως μείζον πρόβλημα, η απουσία έγκαιρων ελέγχων όσον αφορά στην υπαγωγή στην ασφάλιση, στην καταβολή των εισφορών, στη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων ασφάλισης κ.λπ. Κατά κανόνα, οι έλεγχοι που πραγματοποιούν τα ασφαλιστικά όργανα προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για τη χορήγηση των παροχών γίνονται λίγο πριν ή όταν παρουσιαστεί ο ασφαλιστικός κίνδυνος. Διαπιστώνονται τότε προβλήματα που

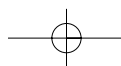

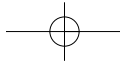
ανάγονται ακόμη και στην έναρξη του ασφαλιστικού δεσμού και τα οποία, καθώς έχει παρελθεί μεγάλο χρονικό διάστημα, είναι αδύνατον ή εξαιρετικά δυσχερές να αποδειχθούν. Η νομολογία του ΣτΕ διέπλεσε αρχές του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου, όπως της τυπικής ασφάλισης, για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που δημιουργούνται στον καλόπιστο ασφαλισμένο λόγω της εσφαλμένης υπαγωγής. Αναγνωρίζοντας έμμεσα τα σοβαρά προβλήματα που πολύ συχνά δημιουργούνται, ο νομοθέτης θεσπίζει ρυθμίσεις για εξαγορά του χρόνου ασφάλισης. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα ασφαλιστικά όργανα εφαρμόζουν τις αρχές του δικαίου πολύ διστακτικά και αφού εξαντλήσουν κάθε πιθανό διοικητικό μέσο ή ακόμη και αυτά που προσφέρει η δικαστική οδός. Συνεπώς, η έγκαιρη διενέργεια ελέγχων από τα ασφαλιστικά όργανα θα απέτρεπε την εμφάνιση των προβλημάτων αυτών και σε κάθε περίπτωση θα επιλύονταν σε χρόνο κατά τον οποίο ο ασφαλισμένος θα είχε περισσότερες δυνατότητες ως προς την ασφαλιστική του τακτοποίηση.

Η δεύτερη θεματική αναφέρεται στην ασφάλιση των δημοσίων υπαλλήλων, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι στρατιωτικοί, οι γιατροί του ΕΣΥ, οι μη μόνιμοι πολιτικοί υπάλληλοι, οι με σύμβαση αορίστου χρόνου υπάλληλοι που διορίστηκαν έως τις 18.9.1984, οι στρατιωτικοί, υπάλληλοι ειδικών κατηγοριών, έλληνες εκπαιδευτικοί σε σχολεία του εξωτερικού, υπάλληλοι ορισμένων ΝΠΔΔ κ.ά. Πρόκειται για ειδική νομοθεσία, που συχνά ερμηνεύεται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (ΓΛΚ) με απόλυτη προσήλωση στο γράμμα του νόμου και με αυστηρότητα. Ίσως αυτό να οφείλεται στην επίδραση του καθεστώτος που ίσχυε πριν από το 1992, σύμφωνα με το οποίο οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν κατέβαλλαν εισφορές για τη συνταξιοδότησή τους, γεγονός που συνέβαλε ώστε να διαφοροποιείται σημαντικά το «κοινό ασφαλιστικό δίκαιο» από αυτό που εφαρμόζονταν στους υπαλλήλους του δημοσίου. Για παράδειγμα, η διαδοχική ασφάλιση δεν ήταν γνωστή στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του δημοσίου. Οι διαφορές αυτές συντηρούσαν παράλληλα και μια θεωρητική αμφισβήτηση ως προς τη νομική φύση της συνταξιοδότησης των υπαλλήλων του δημοσίου. Αν και το ειδικό αυτό καθεστώς αφορά σε μεγάλο αριθμό ασφαλισμένων, η σχετική θεωρία και νομολογία παρουσιάζονται στα νομικά περιοδικά σχετικά πρόσφατα και μάλλον συνοπτικά. Η επιλογή της θεματικής αυτής ενότητας αποσκοπεί να αναδείξει τα προβλήματα που θέτουν ορισμένες πτυχές της νομοθεσίας, καθώς και τα προβλήματα που σχετίζονται με τη λειτουργία των αρμόδιων για τη χορήγηση των παροχών υπηρεσιών και οργανισμών, όπως είναι οι καθυστερήσεις στη χορήγηση των παροχών, κυρίως λόγω μη συντονισμού και των ελλείψεων σε υλικό εξοπλισμό και ανθρώπινους πόρους. Και σε αυτή την κατηγορία υποθέσεων, τα προβλήματα που παρουσιάζονται και αφορούν στην απουσία ελέγχων είναι πανομοιότυπα με τα προβλήματα που σχετίζονται με το «κοινό ασφαλιστικό καθεστώς». Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η απώλεια, από υπαιτιότητα των δημόσιων υπηρεσιών, των παραστατικών που αποδεικνύουν την παρακράτηση ποσών από τις αποδοχές δημοσίου υπαλλήλου για εφάπαξ βοήθημα. Επειδή είναι δύσκολη η ανασύσταση των φακέλων λόγω της παρόδου μεγάλου χρονικού διαστήματος, μεταιώνεται το ασφαλιστικό δικαίωμα ή δυσχεραίνεται η ικανοποίησή του. Τέλος, σε αυτή τη θεματική ενότητα αναδεικνύεται και το πρόβλημα της έλλειψης συντονισμού των επί μέρους ασφαλιστικών οργανισμών, με αποτέλεσμα τη μακρόχρονη καθυστέρηση στην απονομή των συνταξιοδοτικών παροχών.

4.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Συχνά ο Συνήγορος του Πολίτη αντιμετωπίζει περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώνονται προβλήματα στη λειτουργία της ασφαλιστικής σχέσης, είτε κατά την έναρξη είτε κατά τη

διάρκειά της. Επειδή δεν διενεργούνται έγκαιροι έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες των ασφαλιστικών φορέων, όπως προαναφέρθηκε, οι ασφαλισμένοι, ενώ έχουν καλόπιστα καταβάλει εισφορές και διατηρούν την εύλογη πεποίθηση ότι θα θεμελιώσουν δικαίωμα σε ασφαλιστικές παροχές, διαπιστώνουν τελικά ότι αυτό δεν συμβαίνει. Σε άλλες περιπτώσεις, για να θεμελιώσουν δικαίωμα, καλούνται να καταβάλουν, μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος, σημαντικά χρηματικά ποσά που αφορούν σε εισφορές και προσαυξήσεις, ανατρέποντας έτσι τον οικονομικό τους προγραμματισμό. Αυτά τα προβλήματα, είτε στο στάδιο της υπαγωγής είτε κατά τη διάρκεια της ασφαλιστικής σχέσης, πρωτίτως οφείλονται στην ανεπάρκεια των ελέγχων και αφορούν: στην ορθότητα της υπαγωγής στην ασφάλιση, στην πραγματοποίηση της ασφαλιστέας δραστηριότητας, στην ορθή κατάταξη σε ασφαλιστικές κλάσεις, αλλά και στην ασάφεια και στα κενά του θεσμικού πλαισίου.

4.1.1 ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

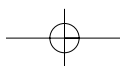
Η υπαγωγή και η υποχρεωτική έναρξη του ασφαλιστικού δεσμού με κάποιον φορέα ασφάλισης, ανάλογα με τη φύση και το είδος της ασφαλιστέας απασχόλησης, δεν είναι πάντοτε αυτονόητη.

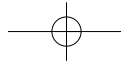
Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των προσώπων που ασχολούνται με τη διερμηνεία-μετάφραση. Ο Συνήγορος του Πολίτη ασχολήθηκε με την εξής υπόθεση: Πολίτης ασφαλίστηκε στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ από τον Ιανουάριο του 1991 ως μεταφραστής-διερμηνέας και ενεγράφη ως μέλος στο οικείο επαγγελματικό επιμελητήριο. Στο σχετικό θεσμικό πλαίσιο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ καθορίζονται οι ειδικότητες στον χώρο του θεάματος και του ακροάματος για τις οποίες υπάρχει υποχρέωση υπαγωγής στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Μεταξύ αυτών των ειδικοτήτων αναφέρεται και η ειδικότητα του μεταφραστή. Μεταφραστές, κατά την έννοια της σχετικής διάταξης, θεωρούνται πρόσωπα που ασχολούνται με τη μετάφραση λογοτεχνικών κειμένων, θεατρικών έργων, σεναρίων κινηματογραφικών ταινιών κ.λπ. Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ερμηνεύοντας τη σχετική διάταξη, επέβαλε εισφορές στον εν λόγω ασφαλισμένο για την απασχόλησή του ως διερμηνέα σε ημερίδα που διοργανώθηκε από το Εθνικό Θέατρο, παρ' ότι ήταν ασφαλισμένος στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε αναλυτική επιστολή για την περίπτωση αυτή προς το τοπικό υποκατάστημα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, επισημαίνοντας ότι κρίσιμο στοιχείο για την υπαγωγή στην ασφάλιση είναι η φύση της επαγγελματικής δραστηριότητας που πραγματικά παρείχε ο απασχολούμενος και όχι η φύση της δραστηριότητας του εργοδότη. Οι εργαζόμενοι που έχουν υπαχθεί κατ' ορθή ερμηνεία των σχετικών διατάξεων στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι όσοι συμμετέχουν άμεσα στην παραγωγή καλλιτεχνικού προϊόντος. Η Αρχή ζήτησε την επανεξέταση του θέματος, καθώς η εργασία που παρείχε ο πολίτης στο Εθνικό Θέατρο εντάσσεται στην κύρια δραστηριότητά του ως αυτοαπασχολούμενου μεταφραστή-διερμηνέα, για την οποία ασφαλιζεται στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ.

Στη συνέχεια, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ συντάχθηκε με τη θέση του Συνηγούρου του Πολίτη και θεώρησε ότι κακώς είχε υπαχθεί στην ασφάλισή του η διερμηνεία σε ημερίδα του Εθνικού Θεάτρου. Είναι προφανές ότι εάν τα δύο ταμεία είχαν συντονιστεί ώστε να τεθούν συγκεκριμένα κριτήρια για το ποιος είναι ο αρμόδιος φορέας ασφάλισης των διερμηνέων, είτε θεωρηθούν αυτοί ως αυτοαπασχολούμενοι είτε ως μισθωτοί με πολλαπλούς εργοδότες λόγω της φύσης της απασχόλησής τους, τέτοιου είδους προβλήματα θα αποτρέπονταν (υπόθεση 3216/2006).

Άλλη ομάδα περιπτώσεων, στις οποίες αντιμετωπίζονται προβλήματα κατά την υπαγωγή στην ασφάλιση, είναι εκείνες των συμβάσεων έργου. Με ειδικές διατάξεις, κάποιες συμβάσεις έργου υπάγονται στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, ανεξάρτητα από την πραγματική φύση της

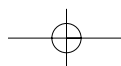

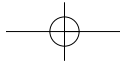
απασχόλησης, για παράδειγμα όταν οι συμβασιούχοι απασχολούνται σε δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Περιήλθαν σε γνώση του Συνηγόρου του Πολίτη περιπτώσεις στις οποίες σύμβαση έργου υπογεγραμμένη από δημοτική επιχείρηση παραδόθηκε στους ενδιαφερομένους σε χρόνο πολύ μεταγενέστερο από τον χρόνο έναρξης ισχύος της και ο οποίος αναγράφεται στο σώμα της σύμβασης. Έτσι, οι ενδιαφερόμενοι προέβησαν καθυστερημένα στις διαδικασίες εγγραφής στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, καθώς η κατάθεση της σύμβασης αποτελούσε προϋπόθεση για την εγγραφή τους στο ταμείο. Αυτό είχε ως συνέπεια ο ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ να επιβάλει σύννομα προσαυξημένες εισφορές αναδρομικά από την αναγραφόμενη ημερομηνία έναρξης της σύμβασης έργου, με αντίστοιχη επιβάρυνση των εν λόγω πολιτών (υποθέσεις 9735/2004, 9446/2004).

Το πρόβλημα σχετικά με την πραγματική φύση της παρεχόμενης εργασίας, υπό την τυπική έννοια της σύμβασης έργου, ανακύπτει και σε περιπτώσεις στις οποίες, παρ' ότι δεν υφίσταται ειδική διάταξη, όπως στην προηγούμενη, η απασχόληση υπάγεται ως σύμβαση έργου στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ. Έτσι, διαπιστώθηκε ότι δημοτικό ωδείο θεώρησε, εσφαλμένως κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, ότι οι καθηγητές μουσικής δεν υπάγονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, αλλά στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, με αποτέλεσμα να ακολουθήσει πράξη επιβολής εισφορών από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (υπόθεση 6588/2004).

Λόγω της πολυπλοκότητας της ασφαλιστικής νομοθεσίας συχνά οι πολίτες σωρεύουν αιτήματα όταν απευθύνονται στους ασφαλιστικούς φορείς, με αποτέλεσμα να μην τηρούνται οι προβλεπόμενες διαδικασίες και τελικά να μην ικανοποιούνται τα αιτήματά τους. Για παράδειγμα, ασφαλισμένος, λόγω της πολύπλοκης και κατακερματισμένης ασφαλιστικής νομοθεσίας και της ανυπαρξίας μηχανισμών ενημέρωσης, δεν ήταν σίγουρος εάν πληρούσε τις προϋποθέσεις για σύνταξη γήρατος από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Την 1η Απριλίου 2003 κατέθεσε ταυτόχρονα αίτηση συνταξιοδότησης και αίτηση προαιρετικής συνέχισης της ασφάλισής του. Το ταμείο έκανε δεκτό το αίτημα προαιρετικής ασφάλισης έως τις 12.5.2003. Ύστερα από αυτό, και καθώς συνέτρεχαν πλέον οι προβλεπόμενες χρονικές προϋποθέσεις, χορηγήθηκε η σύνταξη γήρατος. Κατά τον ίδιο τρόπο και μετά τη χορήγηση της κύριας σύνταξης, ο ασφαλισμένος υπέβαλε στις 6.5.2004 αίτηση για χορήγηση επικουρικής σύνταξης και ταυτόχρονα αίτηση για την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισής του στο ΕΤΕΑΜ, στην περίπτωση που δεν θα συγκέντρωνε τις χρονικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση της επικουρικής σύνταξης. Ωστόσο, αυτή τη φορά το ταμείο αρνήθηκε την προαιρετική υπαγωγή στην ασφάλιση, καθώς η αίτηση είχε υποβληθεί μετά το πέρας των 12 μηνών από τη διακοπή της εργασίας του που είχε λάβει χώρα τον Μάρτιο του 2003.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι, υπό την έννοια των σχετικών διατάξεων, η προαιρετική ασφάλιση ισοδυναμεί με κανονική, καθώς κατά την προαιρετική ασφάλιση, ύστερα από τη λήξη της υποχρεωτικής ασφάλισης, η φύση της ασφάλισης δεν μεταβάλλεται και ως εκ τούτου, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη διάταξη, οι κανόνες που διέπουν την υποχρεωτική ασφάλιση έχουν καθ' όλα εφαρμογή και στους προαιρετικά ασφαλισμένους. Αυτή η θέση ακολουθείται και από τη σχετική νομολογία. Κατά συνέπεια, ως ημερομηνία διακοπής της ασφαλιστικής σχέσης θα έπρεπε να θεωρηθεί η τελευταία ημέρα πριν από την έναρξη καταβολής της κύριας σύνταξης, δηλαδή στις 12.5.2003. Άρα, η αίτηση για την προαιρετική συνέχιση της επικουρικής ασφάλισης στο ΕΤΕΑΜ στις 6.5.2004 θα έπρεπε να θεωρηθεί εμπρόθεσμη. Η τοπική διοικητική επιτροπή του αρμόδιου υποκαταστήματος, αποδεχόμενη αυτή την ερμηνευτική άποψη, εξέλαβε την αίτηση προαιρετικής συνέχισης της ασφάλισης ως εμπρόθεσμη και δέχθηκε το σχετικό αίτημα του ενδιαφερομένου (υπόθεση 21538/2004).

Ανεξάρτητα από τη θετική έκβαση συγκεκριμένων υποθέσεων ή από την τυπική νομιμότητα της δράσης των ασφαλιστικών φορέων, από τα προαναφερθέντα προκύπτει η ανάγκη σαφέστερου και ορθολογικότερου θεσμικού πλαισίου, με συγκεκριμένη οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων φορέων και των διαδικασιών που ακολουθούν. Η σαφής αυτή οριοθέτηση απαιτεί τη διαμόρφωση διαδικασιών που θα διασφαλίζουν την τακτική και στενή συνεργασία μεταξύ των ασφαλιστικών φορέων και τον αποτελεσματικό συντονισμό εκ μέρους του εποπτεύοντος υπουργείου. Έτσι, θα εξοικονομηθεί χρόνος υπέρ των εμπλεκόμενων δημόσιων υπηρεσιών και θα εκλείψει η ταλαιπωρία των πολιτών, οι οποίοι συχνά υποχρεούνται να καταβάλλουν τις εισφορές που εσφαλμένως τους επιβάλλονται από τους ασφαλιστικούς φορείς, οι οποίοι εκ των υστέρων ζητούν την επιστροφή των εισφορών, διαδικασία που αποδεικνύεται στις περισσότερες περιπτώσεις χρονοβόρα και ψυχοφθόρος.

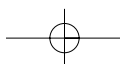
4.1.2 ΕΠΙΛΟΓΗ ΦΟΡΕΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

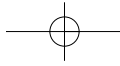
Ο Συνήγορος του Πολίτη χειρίστηκε υποθέσεις που αφορούσαν στην επιλογή φορέα ασφάλισης από νέους ασφαλισμένους (δηλαδή από πρόσωπα που ασφαλιίστηκαν για πρώτη φορά μετά την 1η Ιανουαρίου 1993). Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ασφαλισμένου, ο οποίος ασφαλιίστηκε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως ωρομίσθιος καθηγητής σε ιδιωτικό κολέγιο τον Οκτώβριο του 1997. Δύο χρόνια αργότερα, λόγω παράλληλης απασχόλησής του ως αυτοαπασχολούμενου, θα έπρεπε να υπαχθεί και στο ΤΕΒΕ. Κάνοντας χρήση του προβλεπόμενου δικαιώματος επιλογής φορέα ασφάλισης, επέλεξε ως φορέα ασφάλισής του το ΙΚΑ.

Ωστόσο, δεδομένου ότι η μισθωτή απασχόλησή του διακόπτεται κάθε χρόνο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας από τον εργοδότη του, ο ενδιαφερόμενος ζήτησε την επανεγγραφή του στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ. Με αφορμή την αίτηση επανεγγραφής, ο ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ αποφάσισε να τον επαναφέρει στην υποχρεωτική ασφάλιση για τους κλάδους σύνταξης και ασθενείας, αναδρομικά για τη δραστηριότητα της παροχής επιμορφωτικών σεμιναρίων από την 1η Αυγούστου 2000, ημερομηνία της πρώτης τρίμηνης διακοπής της ασφάλισής του στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Χωρίς να εξετάσει λεπτομερώς τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, ο ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ επέβαλε εισφορές και για διάστημα που ο ασφαλισμένος είχε καταβάλει εισφορές στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Ο Συνήγορος του Πολίτη, με επιστολή του προς τον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, αλλά και προς την αρμόδια ΔΟΥ, επισήμανε ότι ο ασφαλισμένος είχε ακολουθήσει τη νόμιμη διαδικασία επιλογής φορέα ασφάλισης για την εξαίρεσή του από την ασφάλιση στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ. Επίσης, ότι ήταν προφανώς καλόπιστος και ότι, εάν είχε επαρκώς ενημερωθεί, θα είχε ασφαλιστεί στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ για τα διαστήματα κατά τα οποία δεν ήταν ασφαλισμένος στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Υπογράμμισε δε ότι η διαδικασία να επαναλαμβάνει ο ασφαλισμένος την εγγραφή και διαγραφή στην ασφάλιση για διαστήματα δύο ή τριών μηνών κάθε φορά έχει οικονομικό και διοικητικό κόστος τόσο για τον πολίτη όσο και για τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

Τελικά, η αρμόδια τοπική διοικητική επιτροπή του ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ επέβαλε εισφορές μόνο για τα χρονικά διαστήματα κατά τα οποία δεν υπήρχε ασφάλιση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (υποθέσεις 18294/2005, 17208/2005).

Προβλήματα στην επιλογή φορέα ασφάλισης που οδηγούν σε πιο εκτεταμένες γραφειοκρατικές διαδικασίες προκύπτουν και στις περιπτώσεις που υπάρχει παράλληλη απασχόληση ασφαλιστέα στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ. Έχει τεθεί επανειλημμένα το θέμα ασφαλισμένων οι οποίοι, ασκώντας το δικαίωμα επιλογής φορέα ασφάλισης ασθενείας, ζητούν να εξαιρεθούν από την ασφάλισή τους στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ. Για να χορηγηθεί η εξαίρεση, απαιτείται βεβαίωση ότι ασφαλιίζονται για ασθένεια στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Η

βεβαίωση αυτή χορηγείται ύστερα από τον σχετικό έλεγχο, ο οποίος όμως συνίσταται μόνο στη διαπίστωση ότι υπάρχει θεωρημένο βιβλιάριο ασθένειας, χωρίς να εξετάζεται εάν συνεχίζεται η πραγματική παράλληλη απασχόληση και άρα η υπαγωγή σε άλλον φορέα ασφάλισης.

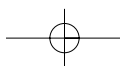
Η πρακτική αυτή οδήγησε μερίδα ασφαλισμένων ελεύθερων επαγγελματιών να θεωρήσουν ότι, εάν παράλληλα με τη δραστηριότητά τους ως αυτοαπασχολουμένων και υπαγομένων στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ έχουν 50 ημερομίσθια ως μισθωτοί, δικαιούνται απαλλαγή και από τον κλάδο ασθένειας του ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, παρ' ότι δεν συνεχίζουν τη μισθωτή τους απασχόληση. Αυτή η πρακτική οδηγεί στο άτοπο οι μεν απασχολούμενοι ως ελεύθεροι επαγγελματίες να επιβαρύνονται με πλήρεις για όλο το έτος εισφορές στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, ενώ άλλοι δεν καταβάλλουν εισφορές ασθένειας πέραν αυτών που αντιστοιχούν στα 50 ένημα ούτε στον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ ούτε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Αυτό έγινε αντιληπτό από τον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, ο οποίος πλέον ζητάει πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία ώστε να διαπιστωθεί η παράλληλη μισθωτή απασχόληση και άρα η παράλληλη υπαγωγή για ασθένεια στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Ζητάει, δηλαδή, να προσκομίσει ο αιτών την εξαίρεση από τον κλάδο ασθένειας τα ένημα που είχε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για το προηγούμενο έτος. Εν τούτοις, με αυτόν τον τρόπο επιβάλλεται πρόσθετη ταλαιπωρία στους ασφαλισμένους που ζητούν εξαίρεση από τον κλάδο ασθένειας του ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ.

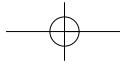
Ο Συνήγορος του Πολίτη θεώρησε ότι η τακτική αυτή του ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ εισάγει μεν επιπλέον γραφειοκρατικές διαδικασίες, καθυποβάλλοντας και τους καλόπιστους ασφαλισμένους σε μεγαλύτερη ταλαιπωρία, ωστόσο θεωρεί εύλογη την ανάγκη τα διοικητικά όργανα του ταμείου να προβαίνουν σε επιπλέον ελέγχους, όταν διαπιστώνουν ότι γίνεται καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος επιλογής φορέα ασφάλισης ασθένειας εκ μέρους μερίδας των ασφαλισμένων. Θα ήταν απαραίτητο να εισαχθούν δομές συνεργασίας μεταξύ των ασφαλιστικών φορέων, ώστε η διαπίστωση της παράλληλης απασχόλησης να είναι εφικτή χωρίς να ταλαιπωρούνται οι πολίτες. Τέτοια δυνατότητα, ωστόσο, δεν υφίσταται με τις υπάρχουσες δομές και τον τρόπο λειτουργίας των εμπλεκόμενων ασφαλιστικών φορέων (υπόθεση 5700/2006).

4.1.3 ΕΛΕΓΧΟΣ – ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΕΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Προϋπόθεση της υπαγωγής σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί η διαπίστωση της πραγματικής άσκησης της ασφαλιστέας δραστηριότητας.

Συχνά οι πολίτες προσφεύγουν στον Συνήγορο του Πολίτη διαμαρτυρόμενοι για τις καθυστερήσεις απάντησης σε υπεύθυνη δήλωση απώλειας ασφαλιστικού βιβλιαρίου (ΥΔΑΑΒ). Σε υπόθεση που τέθηκε υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη στις 23.3.2004, εκκρεμούσε η διεκπεραίωση δύο ΥΔΑΑΒ (η πρώτη από τις 18.6.1997 και η δεύτερη από τις 19.5.2000). Παρά το έγγραφο που απύθνε ο Συνήγορος του Πολίτη στα αρμόδια υποκαταστήματα του ΙΚΑ, δεν σημειώθηκε καμία εξέλιξη, οπότε και απεστάλη νεότερο υπενθυμιστικό έγγραφο. Η απάντηση που τελικά έλαβε ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έδινε επαρκείς εξηγήσεις γιατί οι ΥΔΑΑΒ παρέμεναν προς έρευνα στο τμήμα εσόδων του αρμόδιου υποκαταστήματος για τέσσερα χρόνια χωρίς αποτέλεσμα. Ο Συνήγορος του Πολίτη χρειάστηκε να ασκήσει επανειλημμένα πίεση ώστε τελικά να εκδοθεί απόφαση στις 25.10.06, δηλαδή εννέα χρόνια από την κατάθεση της πρώτης ΥΔΑΑΒ και επτά χρόνια από την κατάθεση της δεύτερης. Στην υπόθεση αυτή διαπιστώθηκε μια ακραία, αλλά δυστυχώς όχι μεμονωμένη, περίπτωση κακοδιοίκησης (υπόθεση 5328/2004).

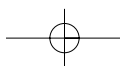
Χαρακτηριστική είναι και η υπόθεση ασφαλισμένου που ζήτησε από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ την αναγνώριση ημερών ασφάλισής του (βεβαίωση ενσήμων), λόγω απώλειας του ασφαλιστικού του βιβλιαρίου, ύστερα από ΥΔΑΑΒ που κατέθεσε στις 26.8.2005. Σημειώνεται ότι η βεβαίωση ενσήμων έπρεπε να υποβληθεί έως τις 31.1.2006, προκειμένου να συνυπολογιστεί ο χρόνος ασφάλισης για τη θεμελίωση δικαιώματος συνταξιοδότησης από το ΤΑΠ-ΟΤΕ. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέθεσε στα εμπλεκόμενα υποκαταστήματα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ το επειγόν της περίπτωσης, ωστόσο οι σχετικές αποφάσεις δεν κατέστη δυνατόν να εκδοθούν πριν από τις 11.1.2006 και τις 27.2.2006. Ευτυχώς, στη συγκεκριμένη περίπτωση, λόγω παράτασης που δόθηκε, έγινε τελικά δυνατή η συνταξιοδότηση του πολίτη με βάση τις διατάξεις περί εθελούσιας αποχώρησης προσωπικού ΟΤΕ (υπόθεση 525/2006).

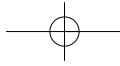
Καθυστερήσεις επίσης διαπιστώνονται και σε περιπτώσεις που απαιτείται υπολογισμός του χρόνου ασφάλισης προκειμένου να ελεγχθεί το πραγματικό ή μη της απασχόλησης ασφαλισμένου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ διατηρεί την ευχέρεια να ελέγχει και να αμφισβητεί τις εγγραφές των ημερών εργασίας οποτεδήποτε, ακόμη και κατά τον χρόνο που κρίνεται η θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Προβλήματα δημιουργούνται αρκετά συχνά σε πρόσωπα που, από τη φύση της δραστηριότητάς τους, παρέχουν εξαρτημένη εργασία σε πολλαπλούς εργοδότες, όπως είναι οι καθαρίστριες. Σε περίπτωση που εξέτασε ο Συνήγορος του Πολίτη, πολίτες εργαζόταν ως καθαρίστρια, κάποιες φορές με μερική απασχόληση, σε διάφορους εργοδότες, οι οποίοι υπάγονταν σε διαφορετικά υποκαταστήματα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Τον Ιούνιο του 2004 υπέβαλε αίτηση συνταξιοδότησης. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έκριναν ότι έπρεπε να γίνει έλεγχος εάν τα αναγραφόμενα ημερομίσθια ανταποκρίνονταν σε πραγματική απασχόληση. Στις 29.10.2004 το Τμήμα Ανακεφαλαίωσης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έστειλε δελτίο ασφαλιστικής τακτοποίησης εργαζομένου στα υποκαταστήματα Αγίας Παρασκευής, Ηλιούπολης και Χαλανδρίου, με την υπόδειξη να αποστείλουν τις σχετικές με τον χρόνο ασφάλισης βεβαιώσεις στα υποκαταστήματα Αμαρουσίου και Πλατείας Συντάγματος. Στη συνέχεια, το ΙΚΑ Ηλιούπολης απέστειλε δελτίο ασφαλιστικής τακτοποίησης εργαζομένου και στο ΙΚΑ Γλυφάδας.

Επειδή κατά το διάστημα εκείνο η ασφαλισμένη δεν ήταν ακόμη συνταξιούχος του ιδρύματος, στερούνταν παροχών ασθενείας, καθώς δεν ήταν δυνατή η ανανέωση του βιβλιαρίου ασθενείας της. Ο Συνήγορος του Πολίτη, εγγράφως και τηλεφωνικά, επισήμανε την καθυστέρηση στα υποκαταστήματα στα οποία εκκρεμούσε ο έλεγχος και ζήτησε να επιταχυνθεί η ολοκλήρωση του ελέγχου. Η ασφαλισμένη το διάστημα αυτό ενημερωνόταν από τον Συνήγορο του Πολίτη, καθώς δεν είχε ενημέρωση από τις αρμόδιες υπηρεσίες σε ποιο στάδιο βρισκόταν η υπόθεση. Τελικά, η σύνταξη χορηγήθηκε αναδρομικά από την ημερομηνία της αίτησης, δηλαδή από τις 21.12.2005 (υπόθεση 14329/2005).

Συχνά η διαπίστωση της ασφάλισης είναι δυσχερής λόγω παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος από την ημερομηνία πραγματικής παροχής της εργασίας ή από την εργασία σε πολλαπλούς εργοδότες. Προβλήματα κατά το στάδιο της συνταξιοδότησης παρατηρούνται επίσης όταν οι ασφαλιστικοί οργανισμοί θεωρούν ότι πρέπει να διαπιστώνεται η ασφάλιση σε ξένη χώρα, και ειδικότερα στις περιπτώσεις που η απασχόληση δεν πραγματοποιήθηκε σε κράτος μέλος της ΕΕ, αλλά σε τρίτη χώρα.

Παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση ασφαλισμένου που υπέβαλε αίτηση συνταξιοδότησης στο Ταμείο Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) και, ενώ εκδόθηκε απόφαση χορήγησης κύριας σύνταξης, δεν χορηγήθηκε το βοήθημα από τον Ειδικό Λογαριασμό Πρόσθετων Παροχών (ΕΛΠΠ). Η αιτία ήταν ότι ο ασφαλισμένος είχε εργαστεί στο παρελθόν στη Σαουδική Αραβία. Από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΕΛΠΠ

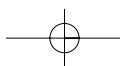
ζητήθηκε να προσκομίσει βεβαίωση από τον ασφαλιστικό φορέα της Σαουδικής Αραβίας, στην οποία θα αναφέρεται ο χρόνος ασφάλισης σε αυτόν και αν δικαιούται σύνταξη στο μέλλον. Σημειώνεται ότι ο πολίτης είχε ήδη υποβάλει υπεύθυνη δήλωση ότι δεν είχε ασφαλιστεί σε κανέναν άλλον ασφαλιστικό οργανισμό. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στο ταμείο ότι, σύμφωνα με το σκεπτικό της αρ. 273/2004 απόφασης του ΣτΕ, ως ασφαλιστικός φορέας κύριας ασφάλισης ή συνταξιοδότησης, από τον οποίο αποκλείεται η χορήγηση των πρόσθετων παροχών που προαναφέρθηκαν, νοείται ασφαλιστικός φορέας κύριας ασφάλισης μόνο της ημεδαπής και όχι της αλλοδαπής. Για τον λόγο αυτόν, πολίτες με ασφάλιση στην αλλοδαπή δικαιούνται το εφάπαξ βοήθημα του ΕΛΠΠ. Παρά το σκεπτικό της απόφασης αυτής, το ΤΣΜΕΔΕ (ΕΛΠΠ) απέστειλε έγγραφο προς τον ασφαλιστικό φορέα της Σαουδικής Αραβίας, ζητώντας πληροφορίες σχετικά με τη συγκεκριμένη υπόθεση. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι ήταν αμφίβολο εάν το έγγραφο αυτό θα μπορούσε να απαντηθεί, επειδή αφενός ήταν γραμμένο στα ελληνικά και αφετέρου ο κλάδος συνταξιοδότησης στη Σαουδική Αραβία είχε καταργηθεί για τους αλλοδαπούς από το 1982. Έτσι, ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε εκ νέου έγγραφο στο ταμείο, ζητώντας να χορηγηθεί το βοήθημα στον πολίτη, με βάση το σκεπτικό της παραπάνω απόφασης του ΣτΕ και με δεδομένο ότι είχε ήδη υποβάλει υπεύθυνη δήλωση ότι δεν ήταν ασφαλισμένος στη Σαουδική Αραβία. Η υπόθεση είχε θετική έκβαση αφού χορηγήθηκαν από το ταμείο η μηνιαία πρόσθετη σύνταξη και το εφάπαξ βοήθημα (υπόθεση 15987/2005).

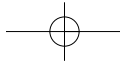
4.1.4 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται συχνά αναφορές εργαζόμενων αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι αντιμετωπίζουν προβλήματα στην ασφάλισή τους στον κλάδο ανεργίας. Ενδεικτικά, αναφέρεται περίπτωση ασφαλισμένου πακιστανικής υπηκοότητας, ο οποίος, ύστερα από τη λήξη της απασχόλησής του σε οικοδομικά έργα, υπέβαλε στον ΟΑΕΔ αίτηση για χορήγηση επιδόματος ανεργίας. Ο ενδιαφερόμενος είχε προσέλθει εμπρόθεσμα στην αρμόδια τοπική υπηρεσία του ΟΑΕΔ, έχοντας και την απαραίτητη βεβαίωση ότι είχε καταθέσει τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά για την ανανέωση της άδειας εργασίας στην αρμόδια υπηρεσία της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης. Παρά ταύτα, οι υπάλληλοι του ΟΑΕΔ δεν παρέλαβαν την αίτηση, επειδή θεώρησαν ότι έπρεπε να συνοδεύεται από άδεια εργασίας σε ισχύ. Η άδεια εργασίας ανανεώθηκε τελικά αφού είχε εκπνεύσει η προθεσμία για την κατάθεση της αίτησης χορήγησης του επιδόματος. Ο ενδιαφερόμενος προσήλθε αμέσως στον ΟΑΕΔ και κατέθεσε πλέον την αίτησή του με την άδεια εργασίας. Ο ΟΑΕΔ θεώρησε την αίτηση εκπρόθεσμη και την απέρριψε.

Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε ότι η εκπρόθεσμη κατάθεση της αίτησης για χορήγηση του επιδόματος ανεργίας δεν οφειλόταν σε υπαιτιότητα του ενδιαφερομένου. Διαφωνώντας, η διοίκηση του ΟΑΕΔ υποστήριξε ότι η άδεια εργασίας του ενδιαφερομένου όταν τελικά εκδόθηκε είχε μεν αναδρομική ισχύ, όμως, κατά τον χρόνο που για πρώτη φορά προσήλθε στο γραφείο απασχόλησης του ΟΑΕΔ δεν διέθετε την άδεια εργασίας και επομένως δεν ήταν δυνατόν να εγγραφεί στους καταλόγους ανέργων. Επίσης, διατύπωσε την άποψη ότι με το υπάρχον νομικό πλαίσιο δεν ήταν δυνατή η επανεξέταση του θέματος.

Ύστερα από αυτά ο Συνήγορος του Πολίτη συνέταξε πόρισμα, το οποίο απέστειλε προς τον Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και προς τον διοικητή του ΟΑΕΔ, υποστηρίζοντας ότι ο ενδιαφερόμενος, κατά την ορθή ερμηνεία των σχετικών κανόνων δικαίου, είχε τη δυνατότητα να καταθέσει την αίτηση χορήγησης επιδόματος προσκομίζοντας την απόδειξη κατάθεσης των δικαιολογητικών για την ανανέωση της άδειας εργασίας, με την

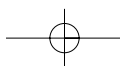

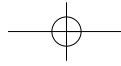
επιφύλαξη να προσκομίσει την άδεια μόλις αυτή εκδιδόταν. Επίσης, υπογράμμισε ότι η Περιφερειακή Διεύθυνση και το ΔΣ του ΟΑΕΔ δεν απάντησαν στον ισχυρισμό του ασφαλισμένου ότι αν και προσήλθε εμπρόθεσμα, οι αρμόδιοι υπάλληλοι αρνήθηκαν να πρωτοκολλήσουν την αίτησή του. Ούτε εκτιμήθηκε από τα αρμόδια όργανα το γεγονός ότι η άδεια εργασίας εκδόθηκε μεν στις 12.2.2003, είχε όμως αναδρομική ισχύ με έναρξη στις 26.4.2002 και ως εκ τούτου κάλυπτε την προβλεπόμενη προθεσμία των 60 ημερών από την ημέρα απόλυσης.

Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη διατύπωσε την άποψη ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το αποτέλεσμα της στέρξης κοινωνικών παροχών δεν τελεί σε σχέση εύλογης αναλογίας με τον επιδιωκόμενο στόχο που είναι η νόμιμη παραμονή και εργασία στη χώρα των αλλοδαπών ούτε με την αρχή της επείκειας που διέπει το ασφαλιστικό δίκαιο. Επίσης, δεν ακολουθεί τις κρατούσες μεθόδους ερμηνείας των κανόνων δικαίου. Στο πόρισμα αυτό, και παρά την πάροδο χρονικού διαστήματος μεγαλύτερου του ενός έτους, δεν δόθηκε καμία απάντηση στον Συνήγορο του Πολίτη (υπόθεση 11866/2003).

Χαρακτηριστική επίσης είναι η περίπτωση αλβανού υπηκόου που διαμένει νόμιμα στη χώρα, ο οποίος, μετά τη λύση της σχέσης εργασίας του σε οικοδομικά έργα, υπέβαλε στον ΟΑΕΔ αίτημα χορήγησης επιδόματος ανεργίας και εποχικού βοηθήματος. Τα αιτήματα απορρίφθηκαν με την αιτιολογία ότι η άδεια εργασίας του είχε χορηγηθεί για απασχόληση σε αγροτικές εργασίες. Από τα αποσπάσματα του ατομικού λογαριασμού ασφάλισης προέκυψε ότι από τον Φεβρουάριο του 2004 έως και τον Νοέμβριο του 2005 ο ενδιαφερόμενος απασχολήθηκε σε διάφορους εργοδότες οικοδομοτεχνικών έργων και είχε υπαχθεί στην κατηγορία απασχολούμενων σε τέτοια έργα καταβάλλοντας και εισφορές υπέρ του κλάδου ανεργίας του ΟΑΕΔ. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι για τον συγκεκριμένο ασφαλισμένο είχε εκδοθεί από τη Νομαρχία Αθηνών άδεια διαμονής για παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη κάλεσε τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ να εξετάσουν το επιχείρημα ότι για την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ακολουθούνται οι κανόνες που ισχύουν και για τους ημεδαπούς αναφορικά με την προϋπόθεση της εξαρτημένης εργασίας, προϋπόθεση που αποτελεί ζήτημα το οποίο εξετάζεται από τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα. Επισημάνθηκε επίσης στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ ότι η σχετική νομοθεσία περί αλλοδαπών προέβλεπε μόνο τη διάκριση μεταξύ παροχής εξαρτημένης εργασίας και ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου, η δε αναφορά στην άδεια εργασίας σε «αγροτικές εργασίες» αποτελούσε πρακτική ορισμένων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων χωρίς νομικό έρεισμα, που συνήθως αντικαθιστούσε το ονοματεπώνυμο του εργοδότη ή της επωνυμίας της επιχείρησης που θα απασχολούσε τον αλλοδαπό. Επισημάνθηκε επιπλέον ότι, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, τα ασφαλιστικά όργανα του ΙΚΑ, αλλά και του ΟΑΕΔ, δεν φαίνεται να δεσμεύονται από τον χαρακτηρισμό της εργασίας για την οποία εκδίδεται η άδεια διαμονής ούτε από την κατηγορία της άδειας διαμονής προκειμένου να προβούν στην υπαγωγή στην ασφάλιση, η οποία πραγματοποιείται ανάλογα με τη φύση της ασκούμενης στην πραγματικότητα απασχόλησης. Στην προκειμένη περίπτωση, παρά το γεγονός ότι τα αρμόδια όργανα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είχαν ορθώς υπαγάγει τον ενδιαφερόμενο στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και του ΟΑΕΔ, ο ΟΑΕΔ απέρριψε το αίτημα του αλλοδαπού ασφαλισμένου. Η απόρριψη αυτή αντιβαίνει στη θέση που έχει εκφραστεί από τη διοίκηση του οργανισμού σε γενικά έγγραφα της ότι ειδικά οι απασχολούμενοι ως οικοδόμοι, παρά το γεγονός ότι εφοδιάζονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες με άδεια διαμονής για παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου, απασχολούνται κατά κανόνα με συνθήκες εξαρτημένης εργασίας και συνεπώς ο τύπος της άδειας διαμονής τους δεν μπορεί να

αποτελεί κώλυμα για την επιδότησή τους από τον ΟΑΕΔ. Με αυτά τα δεδομένα, ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε να επανεξεταστεί το αίτημα του ενδιαφερομένου. Οι αρμόδιες υπηρεσίες παρέπεμψαν το θέμα στο ΔΣ του ΟΑΕΔ. Ωστόσο, καθώς εκκρεμούσε η τοποθέτηση του ΔΣ, και με τον κίνδυνο να παρέλθουν οι δικονομικές προθεσμίες, ο ασφαλισμένος επιδίωξε τον δικαστικό έλεγχο του θέματος, με αποτέλεσμα να διακοπεί η έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη για τη συγκεκριμένη υπόθεση (υπόθεση 8896/2006).

4.2 ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

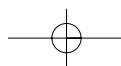
Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται κάθε χρόνο σημαντικό αριθμό αναφορών που αφορούν σε συνταξιοδοτικά αιτήματα δημοσίων υπαλλήλων. Η αναζήτηση συντάξεων που θα εξασφαλίζουν την αξιοπρεπή διαβίωσή τους είναι πολλές φορές η αιτία κατάθεσης των αναφορών αυτών. Με βάση την αρχή της ισότητας και ειδικότερα την αρχή της ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας, συνταξιούχοι του δημόσιου τομέα προβάλλουν δικαιώματα για εξομοίωση των συνταξιοδοτικών παροχών τους με άλλες κατηγορίες ασφαλισμένων ή συνταξιούχων. Επίσης, οι καθυστερήσεις στη χορήγηση των συνταξιοδοτικών παροχών ταλαιπωρούν τους πολίτες.

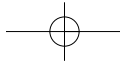
4.2.1 ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Ένα από τα προβλήματα που έχει καταγράψει η Αρχή είναι ο συντονισμός των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης (κύριας και επικουρικής ασφάλισης, καθώς και πρόνοιας) όταν καλούνται να συμπράξουν για την απονομή των κοινωνικοασφαλιστικών παροχών. Ειδικότερα, ο Συνήγορος του Πολίτη συχνά δέχεται αναφορές στις οποίες οι πολίτες διαμαρτύρονται για καθυστέρηση στην απονομή των προβλεπόμενων συνταξιοδοτικών παροχών, λόγω έλλειψης συντονισμού των ασφαλιστικών οργανισμών. Το χρονικό διάστημα από την κατάθεση της σχετικής αίτησης στο ΓΛΚ έως και τη χορήγηση του μερίσματος από το Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων (ΜΤΠΥ) και του εφάπαξ βοηθήματος από το Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΠΔΥ) και το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ) είναι ιδιαίτερα μεγάλο.

Για να προχωρήσουν τα παραπάνω ταμεία στην εξέταση των προϋποθέσεων για τη χορήγηση των συνταξιοδοτικών παροχών πρέπει πρώτα να έχουν λάβει από το ΓΛΚ τη συνταξιοδοτική πράξη.

Η ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας διαρκεί σχεδόν ένα έτος. Συγκεκριμένα, μέσα σε τρεις μήνες από την κατάθεση της αίτησης στο ΓΛΚ, η αρμόδια διεύθυνση του ΓΛΚ προχωράει στην έκδοση συνταξιοδοτικής πράξης, η οποία στη συνέχεια αποστέλλεται με ηλεκτρονικό τρόπο στα παραπάνω ταμεία για να προχωρήσουν με τη σειρά τους σε διάστημα τεσσάρων μηνών, στην έγκριση των συνταξιοδοτικών παροχών. Για την πληρωμή των εγκριθέντων ποσών θα περάσει άλλο ένα τρίμηνο περίπου, καθώς τα ποσά θα πρέπει να βεβαιωθούν και ύστερα να εγγραφούν στον χρηματικό κατάλογο και να κατατεθούν στον ασφαλισμένο με την αμέσως επόμενη διατακτική του ταμείου. Ειδικότερα, η αρ. 1097636/1212/2006Δ ΚΥΑ προβλέπει ότι η χορήγηση και πληρωμή μερισμάτων από το ΜΤΠΥ ορίζεται σε τέσσερις μήνες από τη λήψη της συνταξιοδοτικής πράξης του ΓΛΚ, κυρίως λόγω της πολύπλοκης διαδικασίας που απαιτείται για την οριστική εκκαθάριση των μερίδων των μετόχων σε συνδυασμό με την εμπλοκή πολλών υπηρεσιών. Μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήψη της πράξης συνταξιοδότησης εκδίδει συνήθως και το ΤΠΔΥ ή το ΤΕΑΔΥ την απόφαση για το εφάπαξ βοήθημα. Τα ταμεία εξαντλούν κατά κανόνα τις προθεσμίες που προβλέπει ο νόμος.

Επειδή οι διαδικασίες είναι χρονοβόρες, πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες ώστε να βρεθούν τρόποι να διεκπεραιώνονται συντομότερα οι αιτήσεις των ασφαλισμένων, να μην εξαντλούνται τα ανώτατα κατά νόμο χρονικά περιθώρια και, ει δυνατόν, να θεσπιστούν άλλα συντομότερα (υπόθεση 8530/2006).

4.2.2 ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

4.2.2.1 Καθυστερήση λόγω μακρών προθεσμιών

Οι καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση των αιτημάτων οφείλονται εν μέρει στις θεσμοθετημένες προθεσμίες, οι οποίες παρέχουν στη διοίκηση μεγάλα χρονικά περιθώρια για την εξέταση των αιτημάτων ή των ενστάσεων.

Η αρ. 2/67911/2004 ΚΥΑ προβλέπει ότι η προθεσμία για την επανεξέταση και την αναπροσαρμογή των συντάξεων ορίζεται σε ένα έτος και τρεις μήνες, λόγω του μεγάλου αριθμού των υποθέσεων.

Σύμφωνα με το ΓΛΚ, όλες οι ενστάσεις των συνταξιούχων του δημοσίου εξετάζονται με χρονολογική σειρά (ανάλογα με τον αριθμό πρωτοκόλλου κάθε ένστασης), όμως οι εισερχόμενες ενστάσεις έχουν πλέον υπερβεί τις 52.000, με αποτέλεσμα να εξαντλείται η προθεσμία των 15 μηνών για την εξέταση και την καθαρογράφησή τους από τις αρμόδιες επιτροπές (υπόθεση 8084/2006).

Κλιμάκιο του προσωπικού του Συνηγόρου του Πολίτη επισκέφθηκε το ΓΛΚ και διαπίστωσε το πρόβλημα, δηλαδή τον μεγάλο αριθμό των εισερχόμενων αιτήσεων και ενστάσεων και την εμφανή έλλειψη επαρκούς και καταρτισμένου μόνιμου προσωπικού. Για τον λόγο αυτόν, ο Συνήγορος του Πολίτη απηύθυνε έγγραφο στη Γενική Διεύθυνση Μισθών και Συντάξεων του ΓΛΚ προκειμένου να μεριμνήσει για τη στελέχωσή της με το απαραίτητο προσωπικό και για την όσο το δυνατόν συντομότερη εξέταση των αιτήσεων και των ενστάσεων των πολιτών (υποθέσεις 895/2006, 8084/2006, 11704/2006, 11941/2006).

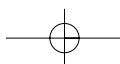
Καθυστερήσεις στην έκδοση των συνταξιοδοτικών αποφάσεων παρατηρούνται και στο ΜΤΠΥ. Η αρ. 1097636/1212/2006Δ ΚΥΑ προβλέπει ότι το χρονικό διάστημα για την αναθεώρηση μερίσματος ορίζεται σε δέκα μήνες από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, λόγω της πολυπλοκότητας των διαδικασιών, σε συνδυασμό με τον μεγάλο αριθμό των σχετικών αιτημάτων των δικαιούχων (υποθέσεις 3141/2006, 6763/2006).

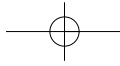
Η εξάντληση αυτών των χρονικών ορίων από τη διοίκηση, των προθεσμιών δηλαδή που μερικές φορές φθάνουν και τους 15 μήνες, συντηρεί μια εικόνα κακοδιοίκησης και δημιουργεί συνθήκες ιδανικές για την ανάπτυξη φαινομένων διαφθοράς.

Εξάλλου, οι ιδιαίτερα μεγάλες προθεσμίες που έχουν καθοριστεί δεν συνάδουν με το πνεύμα των διατάξεων του άρθρου 10 του Συντάγματος και του άρθρου 4 του ΚΔΔ (Ν. 2690/1999), σύμφωνα με τις οποίες οι διοικητικές υπηρεσίες, όταν υποβάλλονται αιτήσεις, οφείλουν να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων, να διαβιβάζουν τα απαραίτητα έγγραφα και να αποφαινούνται για τα αιτήματά τους μέσα σε ορισμένη, προφανώς εύλογη, προθεσμία. Το εύλογο της προθεσμίας συναρτάται και από τη φύση του δικαιώματος. Εν προκειμένω, το δικαίωμα σε ασφαλιστική, και μάλιστα συνταξιοδοτική, παροχή αναπληρώνει την απώλεια του εισοδήματος από την εργασία και εξασφαλίζει την αξιοπρεπή διαβίωση του συνταξιούχου. Επιβάλλεται, συνεπώς, να ληφθούν μέτρα για τη συντομότερη χορήγηση των παροχών στους δικαιούχους.

4.2.2.2 Καθυστερήση λόγω οργανωτικών προβλημάτων

Άλλες καθυστερήσεις, που παρατηρούνται κατά την έκδοση των συνταξιοδοτικών αποφά-

σεων, οφείλονται στις οργανωτικές δυσλειτουργίες των ταμείων, ιδίως όταν χρησιμοποιούνται από τη διοίκηση νέες τεχνολογίες που προωθούν την άμεση και γρήγορη διεκπεραίωση των αιτημάτων του πολίτη.

Ένα ζήτημα που απασχόλησε τον Συνήγορο του Πολίτη ήταν η διαδικασία πρωτοκόλλησης τηλεομοιοτυπικού εγγράφου (fax) από το ΓΛΚ. Συνταξιούχος υποστήριζε ότι είχε αποστείλει αίτηση για την αναπροσαρμογή της σύνταξής του στο ΓΛΚ μέσω του τηλεομοιοτυπικού μηχανήματος ενός Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ), προσκομίζοντας μάλιστα απόκομμα της σχετικής απόδειξης που εκδίδει το μηχάνημα. Ύστερα από έγγραφο της Αρχής προς τη διοίκηση, η αρμόδια διεύθυνση του ΓΛΚ ενημέρωσε ότι δεν βρέθηκε πρωτοκολλημένη αίτηση στο όνομα του συνταξιούχου.

Εξετάζοντας την υπόθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη εντόπισε αντίθεση μεταξύ των διατάξεων αφενός του άρθρου 14 του Ν. 2672/1998, που προβλέπει ότι η διοίκηση δεσμεύεται από το αποδεικτικό απόκομμα του τηλεομοιοτυπικού μηχανήματος δίχως άλλη προϋπόθεση, αφετέρου του άρθρου 10, παράγρ. 2 του Ν. 2690/1999, που απαιτεί, ως πρόσθετη προϋπόθεση, την υποβολή στην υπηρεσία του πρωτοτύπου μέσα σε πέντε ημέρες από την αποστολή του φαξ.

Με έγγραφό του προς το ΓΛΚ, ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει ότι η διοίκηση, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής διοίκησης και το άρθρο 14 του Ν. 2672/1998, ως ειδικότερη διάταξη του άρθρου 10, παράγρ. 2 του Ν. 2690/1999, θα πρέπει να προβαίνει στην πρωτοκόλληση του τηλεομοιοτυπικού εγγράφου, όταν διαπιστώνεται ότι απεστάλη στην υπηρεσία, χωρίς να απαιτεί και την υποβολή του πρωτοτύπου. Στην περίπτωση αυτή, το αποδεικτικό αποστολής του τηλεομοιοτυπικού μηχανήματος πρέπει να περιέχει τα στοιχεία εκείνα από τα οποία συνάγεται αναμφισβήτητα η ώρα, ο τρόπος, ο τόπος και ο προορισμός αποστολής και, εφόσον είναι εφικτό, το περιεχόμενο της αρχικής σελίδας του τηλεομοιοτυπικού εγγράφου που απεστάλη.

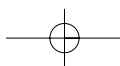
Με το ίδιο έγγραφο, η Αρχή προτείνει στις αρμόδιες διευθύνσεις: α) Να μεριμνούν για την ενημέρωση των αρμόδιων οργανικών μονάδων σχετικά με την υποχρεωτική πρωτοκόλληση των εγγράφων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 2672/1998, β) Να προβαίνουν στην κατάλληλη συντήρηση των τηλεομοιοτυπικών μηχανημάτων, και γ) Να καθορίζουν υπεύθυνο υπάλληλο για τη διακίνηση των εγγράφων αυτών (υπόθεση 1825/2006).

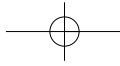
4.2.3 ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Η αδυναμία των δημόσιων υπηρεσιών και των κοινωνικοασφαλιστικών ταμείων να βεβαιώνουν τον ασφαλιστικό χρόνο και τις παρακρατηθείσες εισφορές, όταν τα αρχεία των μισθοδοτικών καταστάσεων έχουν χαθεί ή έχουν καταστραφεί λόγω ανωτέρας βίας (π.χ. από πυρκαγιά ή σεισμό), οδηγεί σε απώλεια του ασφαλιστικού χρόνου του εργαζομένου, καθώς τα ταμεία θέτουν ως προϋπόθεση για την αναγνώριση του χρόνου ως συντάξιμου την προσκόμιση σχετικής βεβαίωσης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε και κατά το 2006 αναφορές με το προαναφερθέν περιεχόμενο και συνεχίζει να προτείνει στις δημόσιες υπηρεσίες και τα ταμεία, για τη βεβαίωση του ασφαλιστικού χρόνου, να λαμβάνουν υπόψη, εναλλακτικά, συναφή έγγραφα, δηλαδή βεβαιώσεις και μαρτυρικές καταθέσεις, εφόσον από αυτά προκύπτει με ασφάλεια ότι όντως έχουν παρακρατηθεί οι εισφορές για τον αντίστοιχο χρόνο (υπόθεση 789/2006).

Οι δημόσιες υπηρεσίες και τα ταμεία συμφωνούν για την ανάγκη δημιουργίας μηχανογραφικού συστήματος για την τήρηση των αρχείων, δεν προχωρούν όμως στην έκδοση

βεβαιώσεων των παρακρατηθεισών εισφορών, υποστηρίζοντας ότι δεν υπάρχει σχετική νομοθεσία ή νομολογία.

Η Αρχή επισημαίνει ότι για την επίλυση του προβλήματος πρέπει να υπάρξει σχετική νομοθετική ρύθμιση. Επίσης, πρέπει να ληφθούν οι αναγκαίες πρωτοβουλίες, ώστε αφενός οι ασφαλισμένοι να ενημερώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα για τις εισφορές που έχουν καταβληθεί προκειμένου να έχουν τα χρονικά περιθώρια άσκησης των προβλεπόμενων διοικητικών ή δικαστικών προσφυγών, αφετέρου οι ασφαλιστικοί φορείς να αναζητούν έγκαιρα, όπως είναι υποχρεωμένοι, τις ασφαλιστικές εισφορές που δεν έχουν καταβληθεί. Για τον σκοπό αυτόν είναι απαραίτητη η δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου και μηχανογραφημένου συστήματος τήρησης των ασφαλιστικών στοιχείων των εργαζομένων και των συνταξιούχων στις δημόσιες υπηρεσίες και τα ταμεία.

Άλλο ζήτημα που έχει απασχολήσει την Αρχή είναι η νομιμότητα των κρατίσεων που έχουν γίνει σε συνταξιούχους του δημόσιου τομέα. Στο πλαίσιο της εξέτασης αναφοράς αστυνομικών που έχουν τεθεί σε μόνιμη διαθεσιμότητα με βάση τον Ν. 330/1947, η Αρχή διαπίστωσε ότι πρόκειται για ειδική κατηγορία, στην οποία μετατάσσονται και από την οποία δεν εξέρχονται, ακόμη και όταν συμπληρώσουν το, ισχύουν για τους άλλους αστυνομικούς, όριο ηλικίας αποχώρησης από την ενεργό υπηρεσία (ΝΣΚ 178/2005). Αποτέλεσμα της μη αποχώρησης από την υπηρεσία είναι να διενεργούνται ισοβίως στις αποδοχές τους κρατήσεις υπέρ σύνταξης, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν. 1902/1990.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση αστυνομικού σε μόνιμη διαθεσιμότητα, ο οποίος σε ηλικία 89 ετών συνεχίζει να έχει κρατήσεις στις αποδοχές του για σύνταξη, ενώ για τα έμμεσα μέλη της οικογένειάς του δεν γεννώνται συνταξιοδοτικά δικαιώματα, αφού η σύζυγός του έχει αποβιώσει και τα δύο παιδιά του είναι ασφαλιστικά καλυμμένα και οιονεί δικαιούχα σύνταξης από ίδιο δικαίωμα, με αποτέλεσμα να αμφισβητείται βάσιμα τόσο η ανταποδοτικότητα όσο και η αναλογικότητα των κρατίσεων.

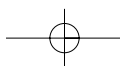
Ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει ότι τα ΑμεΑ έχουν δικαίωμα να απολαύουν μέτρων για τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας (άρθρο 21, παράγρ. 6 του Συντάγματος). Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγρ. 2 του Συντάγματος, ανάπηροι πολέμου και ανάπηροι ειδικής φροντίδας έχουν δικαίωμα ειδικής μέριμνας από το κράτος (ΝΣΚ 231/2003).

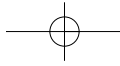
Από τα παραπάνω συνάγεται ότι, εφόσον ληφθεί υπόψη η προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου των κοινωνικοασφαλιστικών φορέων, θα πρέπει να υπάρχει ανώτατο όριο ηλικίας έως το οποίο θα επιβάλλονται κρατήσεις για σύνταξη στους αστυνομικούς που έχουν τεθεί σε μόνιμη διαθεσιμότητα, όπως άλλωστε γίνεται και στα άλλα ταμεία των αστυνομικών (ΜΤΠΥ, ΤΠΔΥ).

Σε σχετικό πόρισμα που απύθνησε στον αρμόδιο υπουργό, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει ανώτατο όριο ηλικίας για την επιβολή κρατίσεων στις αποδοχές των αστυνομικών που έχουν τεθεί σε μόνιμη διαθεσιμότητα και επιβεβαιώνει την ανάγκη να θεοπιστεί ειδική νομοθετική διάταξη, έτσι ώστε να υποχρεωθεί ρητά η διοίκηση ως προς την εφαρμογή της (υποθέσεις 2702/2006, 6806/2006).

Σε άλλη υπόθεση, στην οποία εργαζόμενος –ήδη συνταξιούχος του δημοσίου– διαμαρτυρήθηκε για τις κρατήσεις, υπέρ σύνταξης, στις αποδοχές του και για τη μη δυνατότητα αναγνώρισης ως συντάξιμου του μεταγενέστερου της σύνταξης χρόνου υπηρεσίας, ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την άποψη ότι οι πραγματοποιηθείσες κρατήσεις είναι νόμιμες.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (άρθρο 58 του ΠΔ 166/2000), όσοι από τους συνταξιούχους προτιμήσουν την ταυτόχρονη καταβολή αποδο-

χών και σύνταξης με συνέπεια τη μη αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου υπηρεσίας τους, δεν απαλλάσσονται κατά τη διάρκεια αυτού από την υποχρέωση καταβολής κρατίσεων για κύρια σύνταξη.

Στην υπόθεση αυτή η Αρχή διαπιστώνει ότι η ταυτόχρονη καταβολή σύνταξης και αποδοχών υπό την προϋπόθεση της μη αναγνώρισης ως συντάξιμου του μεταγενέστερου της σύνταξης χρόνου υπηρεσίας, μπορεί να θεωρηθεί ως αναλογικός περιορισμός (άρθρο 25, παράγρ. 1 του Συντάγματος), και συνεπώς θεμιτός κατά το Σύνταγμα, τόσο στο δικαίωμα πρόσβασης στην εργασία όσο και στο συνταξιοδοτικό δικαίωμα των εργαζομένων. Αυτό συμβαίνει διότι περιορίζει το συνταξιοδοτικό δικαίωμα των ήδη συνταξιούχων εργαζομένων και συγχρόνως επιτρέπει στους συνταξιούχους να εργαστούν χωρίς να θίγει το προγενέστερο συνταξιοδοτικό δικαίωμα που έχουν θεμελιώσει. Με τη ρύθμιση αυτή προστατεύεται και το ασφαλιστικό κεφάλαιο των ταμείων.

Τέλος, η Αρχή παρατηρεί ότι από τις προαναφερθείσες υποθέσεις, που αφορούν στη νομιμότητα των κρατίσεων, τίθενται, άμεσα ή έμμεσα, θέματα που σχετίζονται με την ανταποδοτικότητα των κρατίσεων. Ως προς την ανταποδοτικότητα των εισφορών στον κοινωνικοασφαλιστικό φορέα, η Αρχή επισημαίνει ότι, για τον σχηματισμό του ασφαλιστικού κεφαλαίου και την εξυπηρέτηση της αναλογιστικής βάσης στην οποία στηρίζεται η οικονομία των ασφαλιστικών οργανισμών, ο καθορισμός του ύψους της εισφοράς που καταβάλλουν οι ασφαλισμένοι ανάλογα με τα εισοδήματά τους δεν εξαρτάται κατ' ανάγκην από τη δυνατότητα να απολαύουν ασφαλιστικής παροχής τέτοιας που να αντιστοιχεί στο ύψος της εισφοράς (υπόθεση 10158/2006). Άλλωστε, το Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει την πλήρη ανταποδοτικότητα ασφαλιστικών εισφορών και παροχών (ΣτΕ 2263/1982).

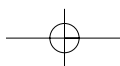
4.2.4 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

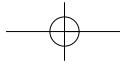
Μεγάλος αριθμός των αναφορών που λαμβάνει ο Συνήγορος του Πολίτη σχετίζεται με αιτήματα άμεσης ή έμμεσης αύξησης των συνταξιοδοτικών παροχών, όπως για παράδειγμα πολιτών οι οποίοι κατά την εκπλήρωση της στρατιωτικής τους θητείας διώχθηκαν λόγω των πολιτικών τους φρονημάτων κατά την απριλιανή δικτατορία (1967–1974) και ζητούν την αναγνώριση συνταξιοδοτικών παροχών (υπόθεση 15277/2006). Τις περισσότερες φορές αυτά τα αιτήματα, αν και είναι εύλογα, δεν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται από το 2002 αναφορές από συνταξιούχους στρατιωτικούς με αιτήματα αναπροσαρμογής σύνταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν. 2838/2000 και Ν. 3016/2002. Η έγκριση μισθολογικών προαγωγών σε ορισμένη κατηγορία απερχόμενων συνταξιούχων στρατιωτικών και η ταυτόχρονη κατοχύρωση του δικαιώματος αύξησης της σύνταξής τους προκάλεσαν αιτήματα για αναπροσαρμογή της σύνταξης σε συνταξιούχους στρατιωτικούς, οι οποίοι είτε είχαν παρόμοιες προϋποθέσεις είτε είχαν συνταξιοδοτηθεί στο παρελθόν και δεν είχαν λάβει τις αντίστοιχες μισθολογικές και βαθμολογικές προαγωγές.

Επανεξετάζοντας το θέμα της νομιμότητας των αναπροσαρμογών, ο νομοθέτης δεν προέβλεψε αναδρομική μισθολογική αναπροσαρμογή σε συνταξιούχους στρατιωτικούς που είχαν αποχωρήσει πριν από την ισχύ των προαναφερθέντων νόμων ούτε εξομοίωσε όλες τις κατηγορίες των στρατιωτικών συνταξιούχων με βάση τη συνταγματική αρχή της ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας. Την επανεξέταση του παραπάνω θέματος είχε ζητήσει από τον αρμόδιο υπουργό ο Συνήγορος του Πολίτη με παλαιότερο έγγραφο του (υπόθεση 1195/2003).

Έτσι, σε συμμόρφωση προς τις αποφάσεις της νομολογίας (βλ. ενδεικτικά ΕΣ 46/2005, 632/2005), εκδόθηκε ο Ν. 3408/2005, σύμφωνα με τον οποίο οι συντάξεις των στρατιωτι-

κών που εξήλθαν της υπηρεσίας έως τις 30.6.2005 θα έπρεπε να αναπροσαρμοστούν από τον Οκτώβριο του 2005 οίκοθεν από τις αρμόδιες διευθύνσεις συντάξεων του ΓΛΚ.

Έως σήμερα δεν έχουν γίνει από το ΓΛΚ οι προβλεπόμενες αναπροσαρμογές σε όλους τους συνταξιούχους στρατιωτικούς, γιατί η διαδικασία αναπροσαρμογής αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρονοβόρα λόγω του μεγάλου αριθμού των αιτήσεων που έχουν υποβληθεί. Για να αντιμετωπιστεί κάπως το ζήτημα αυτό, χορηγήθηκε με εγκύκλιο προσωρινά ενιαίο ποσόν σε όλους τους συνταξιούχους στρατιωτικούς οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος, το οποίο θα χορηγείται έως ότου υπολογιστεί επακριβώς η σύνταξη που δικαιούται κάθε συνταξιούχος. Πάντως, η μη χορήγηση αυτή καθ'εαυτήν της δικαιούμενης αναπροσαρμογής στον χρόνο που ορίζει ο νόμος γεννά ζητήματα νομιμότητας, καθώς και ερωτηματικά ως προς το αν ο νομοθέτης λαμβάνει υπόψη του τις πραγματικές δυνατότητες των ασφαλιστικών οργανισμών να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που τους αναθέτει.

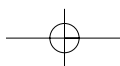
Προβλήματα γεννά επίσης το ζήτημα ότι η αναπροσαρμογή των συντάξεων προβλέφθηκε μόνο για συγκεκριμένη κατηγορία συνταξιούχων, οι οποίοι είχαν ήδη προσφύγει δικαστικά για να διεκδικήσουν μισθολογικές και βαθμολογικές προαγωγές. Η ρύθμιση αυτή προκαλεί αίσθηση αδικίας και ανισότητας στους υπόλοιπους συνταξιούχους και τους ωθεί να υποβάλλουν ενστάσεις στο ΓΛΚ, που δυσκολεύεται –λόγω της συσσώρευσης των αιτημάτων– να τις εξετάσει μέσα στις νόμιμες προθεσμίες (υποθέσεις 1883/2006, 6294/2006, 7322/2006, 8348/2006, 9077/2006, 11704/2006).

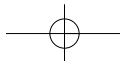
Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώνει προβλήματα όχι μόνο στους ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, όπως είναι το ΓΛΚ ή το ΜΤΠΥ, αλλά και σε μικρότερους οργανισμούς πρόνοιας, όπως το Ταμείο Αρωγής Μονίμων Πολιτικών Υπαλλήλων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας/Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΤΑΜΠΥ/ΓΕΣ).

Η Αρχή, ύστερα από την εξέταση αναφορών σχετικών με θέματα πλασματικής αναγνώρισης ασφαλιστικού χρόνου και χορήγησης εφάπαξ βοηθήματος, εξέφρασε την άποψη ότι θα πρέπει να τροποποιηθούν οι σχετικές διατάξεις του ΤΑΜΠΥ/ΓΕΣ (ΠΔ 144/1989). Η τροποποίηση κρίνεται αναγκαία προκειμένου να διασαφηνιστεί το περιεχόμενο των διατάξεων αυτών και να μη δημιουργούνται λανθασμένες εντυπώσεις ή βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα αναγνώρισης πλασματικού χρόνου και ως προς τη δυνατότητα χορήγησης εφάπαξ βοηθήματος με αποκλειστική προϋπόθεση τη συμπλήρωση του ελάχιστου χρόνου ασφάλισης (υποθέσεις 10889/2005, 10890/2005, 105721/2006, 7372/2006).

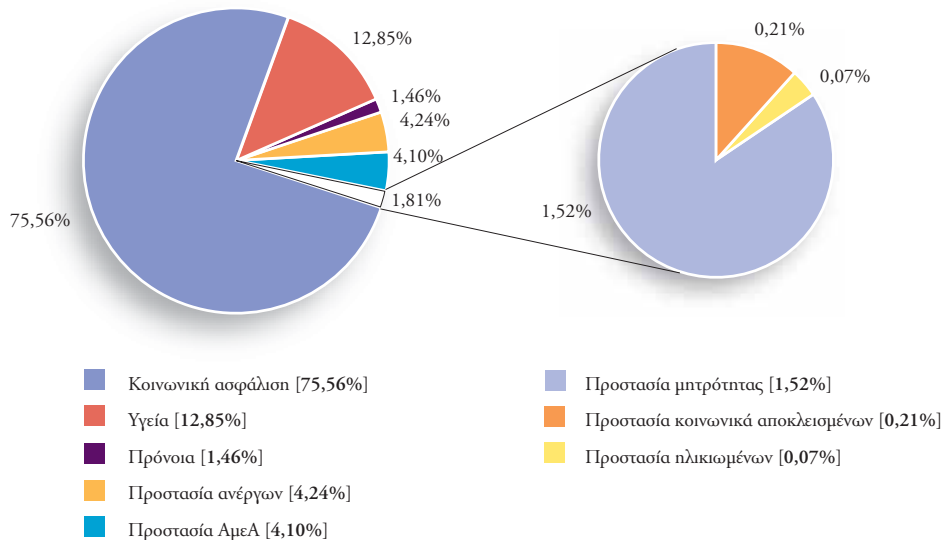
Συγκεκριμένα, από τη γραμματική διατύπωση των διατάξεων προκύπτει ότι οι ασφαλισμένοι δικαιούνται να αναγνωρίσουν πλασματικό χρόνο ασφάλισης και να λάβουν το εφάπαξ βοήθημα με τη συμπλήρωση του ασφαλιστικού χρόνου, ανεξαρτήτως συνταξιοδότησης. Αντίθετα, με βάση την αυθεντική και ιστορική ερμηνεία του νόμου, το ταμείο απορρίπτει τα αιτήματα των ασφαλισμένων, θεωρώντας ότι ο νομοθέτης του παρέχει διακριτική ευχέρεια για την αναγνώριση πλασματικού χρόνου ασφάλισης και το υποχρεώνει στη χορήγηση του εφάπαξ βοηθήματος, μόνον εφόσον συνταξιοδοτούνται οι ασφαλισμένοι (ΣτΕ 188/2006).

Η Αρχή επισημαίνει ότι η άποψη του ταμείου περί βιωσιμότητας και προστασίας του ασφαλιστικού κεφαλαίου θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να τεκμηριώνεται με αναλογιστική μελέτη και οι περιορισμοί του δικαιώματος των ασφαλισμένων να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας (υπόθεση 105721/2006).

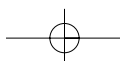
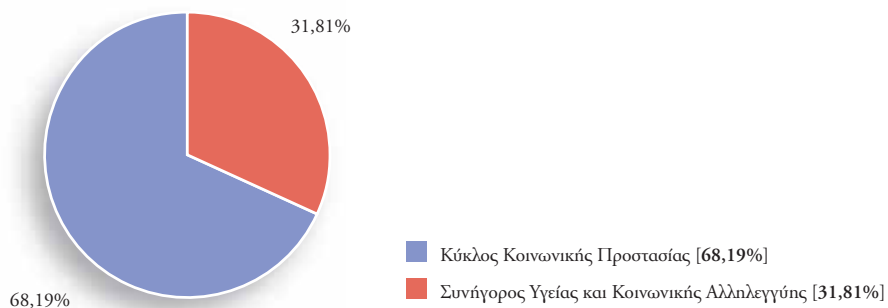

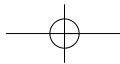

ΓΡΑΦΗΜΑ 21 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

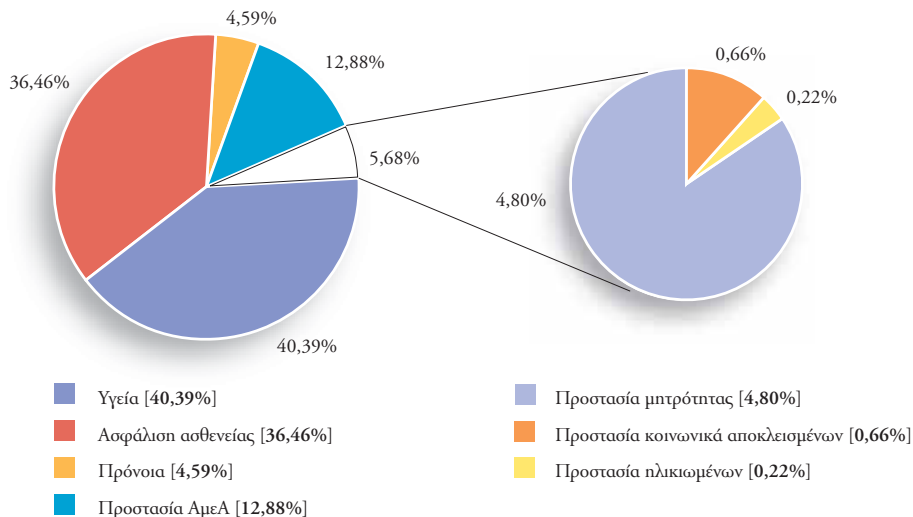

ΓΡΑΦΗΜΑ 22 ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

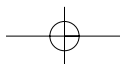
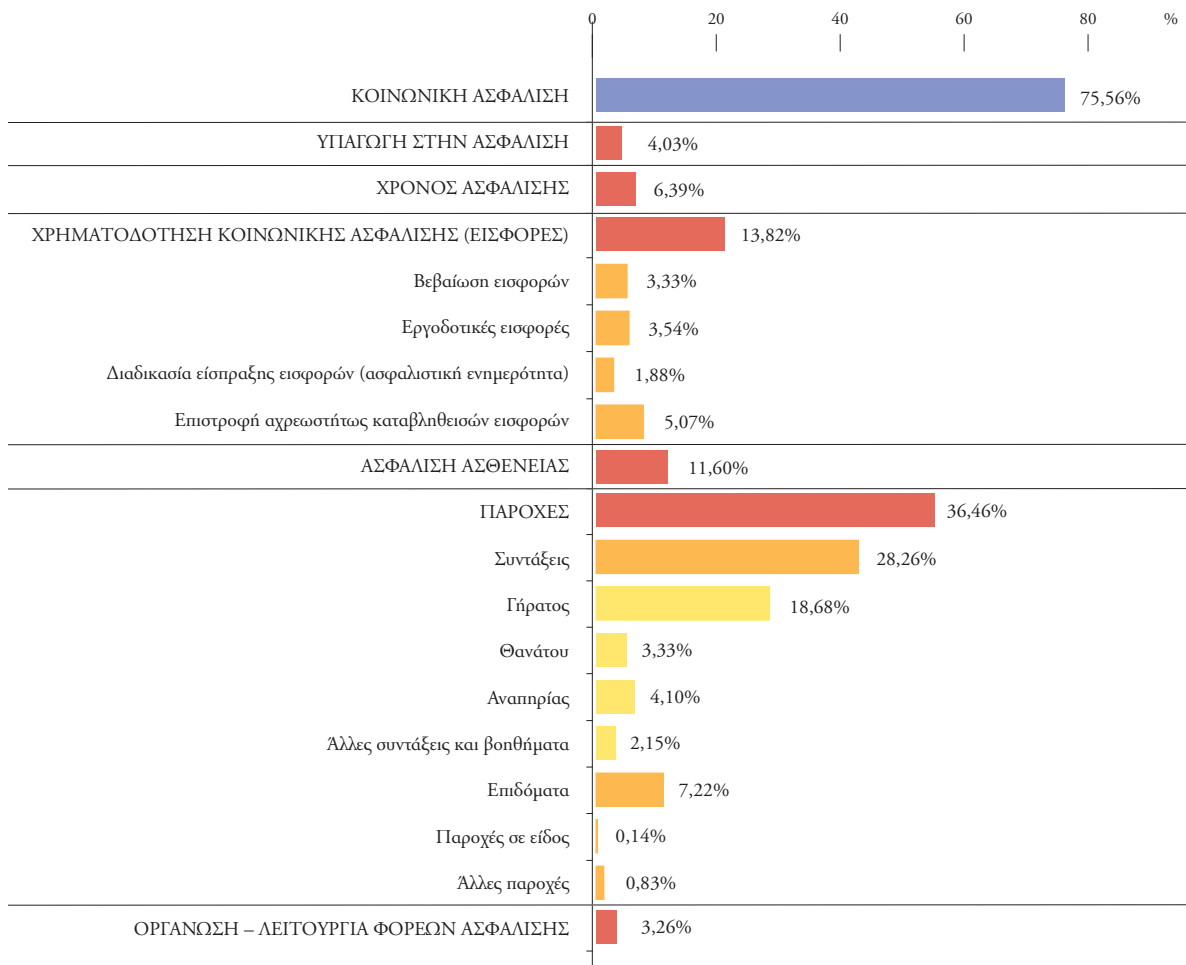

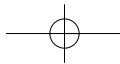

ΓΡΑΦΗΜΑ 23 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

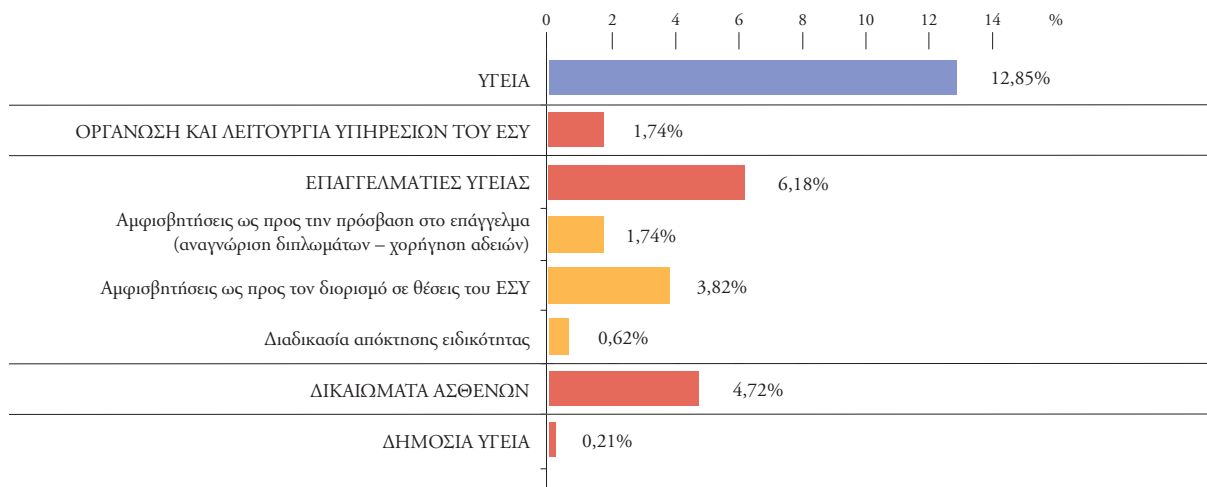

ΓΡΑΦΗΜΑ 24 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

ΓΡΑΦΗΜΑ 25 ΥΓΕΙΑ

ΓΡΑΦΗΜΑ 26 ΠΡΟΝΟΙΑ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΕΡΓΩΝ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

